ԵՐԵՍՈՒՆ ԵՒ ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3535 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 19 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1883 — Ն. Տ. 1 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1883

ՊԱՅՄԱՆ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 10 Մէճիտ
» » Գաւառաց » 12 »
Վեցամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 5 1/2 »
» » Գաւառաց » 6 1/2 »
Միամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 1 »
Օտար թղթատարով ղրկուած 2 1/2 լիրա
Տանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղրշ.
Կրկնումի համար 2 ղրշ է. աւելի ամսամերու համար զեղչ տրուելիք է

ԱՐԱՐ

ԼՐԱԳԻՐ

40 ՓԱՐԱՑ — ՀԱՆԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ — 40 ՓԱՐԱՑ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ, ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՅՄԱՆ

Դուրս գնացած լրագրաց համար ծախքը խմբագրութեան վրայ է։

Լրագրոյս վերաբերեալ նամակներ որ եւ իցէ զրուիին խմբագիր—Տնօրէնին պիտի ուղղուի Կ. Պոլիս Բիզա փաշա հօղուէը, Շարգ Զարէրսը Ճիւ. 37 Մասիսի գրասենեակը։

Ձանրու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։

Չգրաքննած նամակ, յօդուած, եւ այլն եւս չեն տրուիր։

Կ. ՊՈԼԻՍ 19 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝ Կ. Պոլսոյ վերաքննութեան ատենին Ա. քարտուղար Սաֆվէթ պէյ Զմիւռնիոյ առեւտրական ատենին նախագահ անուանեցաւ։

Վեհ. Սուլթանն Սպարապետ Զաքի Օսման փաշային, Թիկնապահ Նամըգ փաշային, զինուորական բարենորոգմանց յանձնախմբին նախագահ Իսմայիլ փաշային և Թնդանօթարանի վերատեսուչ Ալի Սայիպ փաշային Նորահաստատ Իմ. Թիյաղ շքանշանին Ա. կարգը, նախորդ պատերազմական գործոց նախարար Հիւսէյին Հիւսնի փաշային, Թիկնապահ Նուսրէթ փաշային և Ալի Նիզամի փաշային նոյն շքանշանին Բ. կարգն շնորհեց։

Շաբաթ աւուր Ֆար տիւ Պոսֆորի մէջ կը կարդանք։

«Երէկ երիկուընէ ի վեր նախարարական մօտակայ փոփոխութեան մը վրայ կը խօսուի, բայց մինչեւ ցարդ դրական բան մը չյայտնուեցաւ այս լուրի վրայ, զոր՝ մինչեւ ցպաշտօնական հաստատութիւն՝ պէտք է պարզ զրոյց մը համարիլ։ Միւս կողմէ պատճառ մը չենք տեսներ, որ կարենայ այսպիսի փոփոխութեան մը առիթ լինելոյ»։

Անգլիոյ [illegible] եկեալ առեւտրական դաշնագրաց պայմանաժամերն երէկ լրացան, բայց որովհետեւ նոր սակագիները դեռ պատրաստուած չէին, նախարարաց խորհուրդն իւր երէկի նստին մէջ այս մասին առժամեայ կարգադրութիւն մ'ընելու խնդիրն զբաղեցաւ։ Դեռ ի՛նչ որոշում տրուած լինելն յայտնի չէ։ Բ. Դուռը ծանուցագիր ղրկելով Անգլիոյ և Իտալիոյ դեսպանատանց, խնդրեց որ նոր սակագնոց արագպէս որոշման համար իրենց կողմէ մէկ մէկ պատուիրակ նշանակեն՝ Օսմ. պատուիրակաց հետ բանակցութիւններն սկսելու համար։

Վագրեթ կը ծանուցանէ թէ Անգլիական դեսպանատան գործակատար Պ. Ուինտհէմ Զմիւռնիոյ ծովածոցին մէջ շոգենաւ բանեցնելու մասին Եահիա էֆէնտիի տրուած մենաշնորհին դէմ բողոքելով պահանջներ է որ Անգլիական դրօշակ կրող շոգենաւուց եւս արտօնութիւն տրուի։ Սակայն Բ. Դուռը պատասխաներ է եղեր թէ Անգլիական կառավարութիւնն այս մասին դիտողութիւն ընելու իրաւունք չունի։

Անգլիական դեսպան Լորտ Տըֆրին երէկ բոլոր դեսպանաց այցելութիւններն ընդունեց և ապա ինք եւս փոխադարձ այցելութիւն տրաւ անոնց։

Երէկի Թուրքերէն լրագրաց մէջ հրատարակեալ պաշտօնական ազդ մը վերջ կուտայ Ազարեան էֆէնտիի անուան եկած զինուց նկատմամբ պարտած տարօրինակ զրոյցներուն, որոց արձագանգ եղած էին Բերայի լրագիրը։ Արդարեւ Անգլիական Մուր-Հէն շոգենաւը 11 սընտուկ զէնք բերած էր, որոց մէջ 299 ոսպի երկփող հրացան, 42 հատ որսի միափող հրացան և այլ զինուց քանի մ'օրինակներ ու փիլիպէի Անգլիական հիւպատոսին անուան եկած երկփող հրացան մը կային, որք յետ քննութեան անվնաս ճանչուելով տիրոջը յանձնուեր են։ Սուտ է այն լուրը թէ Ազարեան էֆէնտիի անուան եկած վեց սնտուկ կապարեայ մէջէն հրազէններ գըտնուած էին։ Իսկ հինգշաբթի օրը մայրաքաղաքիս Նաւահանգիստն հասնող Անգլիական Թէվիյոթ շոգենաւին բերած զէնքերը կայսերական կառավարութեան կողմէ ապսպրուած էին Ազարեան էֆէնտիի։ Այս զէնքեր վեց սնտուկ Բէվոլվէր էին, որք, յետ քննութեան, արքունի Թնդանօթարանն յանձնուեցան։

Առողջապահական յանձնախմբին նախագահ Բարձր. Էտհէմ փաշա հրաման ըրաւ քաղաքապետութեան, որպէս զի Թաղապետական շրջանակաց բժիշկներն ընդ հուպ մէկ մէկ մանրաման տեղեկագիր պատրաստեն այն հիւանդանոցաց վրայ, որք իրենց հսկողութեան ներքեւ կը դտնուին։

Ստոյգ աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ, կ'ըսէ Մ'ոնթէէօր Օրիանթալ, արտաքին գործոց նախարարութիւնը՝ հրաժեշտով կամ ուրիշ պատճառաւ մայրաքաղաքս գտնուող բոլոր Օսմ. հիւպատոսներն հրաւիրեր է որպէս զի առ առաւելն ութ օրէն իրենց պաշտօնատեղիները վերադառնան։

Յառաջագոյն ծանուցինք թէ վերջին Թուրքոյ-Ռուսական պատերազմին ժամանակ Դանուբի մէջ ընկղմեալ Օսմ. մարտանաւերն հանելու պաշտօնով յանձնախումբ մը կազմուած էր։ Լրագիրք կը ծանուցանեն [illegible] վրայ քննութիւն մը կատարելով տեղեկագիր մը մատուցեր է Բ. Դրան, յայտնելով թէ ընկղմեալ մարտանաւերը թեթեւ ծախքով մը կրնան հանուիլ։

Գոհութեամբ կը լսենք թէ Գատը-գիւղի դժբաղդ հրկիզելոց ի նպաստ հանգանակութիւն մը բանալու համար մասնախումբ մը կազմուած է նախաձեռնութեամբ Ղալաթիոյ սեղանաւորաց։ Այժմ ստոյգ կերեւի որ այս սարսափելի աղետին զոհ գնացող աղքատ ընտանեաց թիւն ի սկզբան կարծուածէն աւելի մեծ է։ 220 էն 250 կը հաշուի Հայ, Յոյն և Թուրք ընտանեաց թիւն, որք ամէն ինչ կորուսած են և կրնայ ըսուիլ թէ այսօր բացարձակ մերկ վիճակի մէջ կը գտնուին։ Հետեւապէս հրաւէր կը կարդանք հարուստ ազգայնոց մարդասիրական զգացման, վստահ լինելով որ այս հրաւէր անպատասխանի չմնար։

Այժմ հաստատուած է թէ 298 տուն այրած են, որոց 42 ը խանութներ ունէին իրենց տակ, ըսել է թէ 340 կտոր տուն և խանութ հրոյ ճարակ եղած են։ Վնասեալ ընտանեաց մեծ մասն Յոյն են, յետոյ կուգան Հայք, Թուրքք և Հրէայք։

Արեւելեան հրկիզուղեաց տընօրէնութեան հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Պուլղար աւազակախումբ մը չորս օր առաջ Վառնա-Ռուսճուքի գծին վրայ Ըշքլարի կայարանը կոխելով՝ կայարանապետը քանի մը տեղէ վիրաւորեր և յետոյ սնտուկը կոտրեր է կարծելով թէ մեծ գումար կը պարունակէր, զի չէր գիտեր թէ ընկերութեան կանոնագրոյ համեմատ՝ կայարանապետք պարտաւոր են կեդրոնական սնտուկին յանձնել իրենց հասոյթն՝ եթէ 20 Օսմ. ոսկւոյ հասնի։ Աւազակները սնտուկին մէջ միայն 5-600 ղրուշ գտնելով կը ղայրանան և կայարանապետին ազջիկն, որ կ'ըսուի թէ 15 տարեկան էր, իրենց հետ առնելով՝ լեռը կը տանին երկաթուղեաց ընկերութենէն փրկանք մը կորզելու յուսով։

Եգիպտոսի պետական խորհուրդն հետեւեալ կերպիւ կազմուած է ընդ նախագահութեամբ Շերիֆ փաշայի։ 11 բնիկ անդամ, որոց երկուքն Հայ, չորս Ֆրանսացի անդամ, Պ. կէ Լիւսաք, Բիւէթրի, Ռուսոյ և Պորէլի։ երեք Անգլիացի անդամք, Պ. Էտկար Վինսընթ, Պ. Լըմբրիւրիէ և Ռուսէլ. երկու Աւստրիացի անդամք, Պ. Պ. Պլիմ և Քէլլէր և մէկ Իտալացի անդամ, Պ. Արա։

Վագրեթ իւր երէկի քաղաքական յօդուածին մէջ ցաւօք կը ծանուցանէ թէ Պուլղարիոյ լրագիրք անպատշաճ լեզու մը գործածել սկսած են։ Ցիշեալ լրագիրք Արեւելեան Ռումելիի կուսակալութիւնն Հարաւային Պուլղարիա անուամբ կը յիշատակեն և մօտ կը համարին եղեր այն ժամանակն, յորում Պուլղարիա և Արեւելեան Ռումելի պիտի միանան։ Պուլղարիոյ Ալէքսանդր իշխանին վերջին յայտարարութեան քանի մը մասերը դաշնագրոց հակառակ լինելով, Վագրեթ կը կարծէ թէ Բ. Դուռն իւր դեսպանաց հրահանգ ղրկած է այս մասին դիտողութիւն ընելու տէրութեանց։

Կայսերական կառավարութիւնն 5,000 ոսկի յատկացուց Թէհրանի մէջ Օսմանեան դեսպանատան մը շինութեան։

Բառէէն Թուրոր և Հայ երեւելեաց ստորագրութեամբ Վագրեթի ուղղեալ նոր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Մշոյ կառավարիչ Սալիհ փաշա յաղողեր է բռնել այն աւազակներն, որք՝ իրենց սպանութեամբք և աւարառութեամբք՝ Հասանանցի, Սէպիքի և այլ ցեղերու յուզման առիթ տուած էին, և յափշտակեալ ստացուածքներն ալ ետ առնելով իրենց տէրերուն յանձներ է։ Սալիհ փաշա այս կերպով ապագայ գէշութեանց առաջքն առեր է։ Մէհմէտ ալի անուն աւազակապետն ալ, որոյ շահատակութիւնք լրագրաց նիւթ եղած էին երբեմն, կ'ըսէ հեռագիրն, անձնատուր լինելու պարտաւորուեր է, և շատ մը գողոններ երեւան հանուեր են։

Գաղթականաց յանձնախումբը կը ծանուցանէ թէ օգոստոս ամսոյ մէջ Սեւ ծովու նաւահանգիստներէն 4,315 գաղթականք եկած են մայրաքաղաքս, և թէ ասոնցմէ 1,849 ը գաւառները ղրկուած են։

Մ'ոնթիթէօր Օրիանթալ կ'իմանայ թէ կայսերական կառավարութիւնը մտադիր է մուրալէ արգելուլ մուրացկիներն, որոց թիւը մեծապէս աւելցած է վերջին ժամանակներս։ Այս մասին օրէնք մը պիտի հրատարակուի եղեր ի մօտոյ։

Նախընթաց առաւօտ Ռուսական ծովամարտակիր մեծ շոգենաւ մը վոսփորէն անցնելով Սեւ ծով գնաց։ Թէպէտ մեծ արագութեամբ կ'երթար, բայց բնաւ ձայն չէր հաներ ջուրին վրայ։ Կը կարծուի թէ այս շոգենաւ Անգլիոյ մէջ շինուած է ի հաշիւ Ռուսիոյ։

Օսմ. ծխախոտի Բէժիի տնօրէն Պ. Համիլթոն Լանկ, որ Եւրոպա ուղեւորած էր, նախընթաց օրը մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

Նախկին արտաքին գործոց նախարար Սաւա փաշա, որ ամէն մը ի վեր յօդացաւէ կը նեղուէր, իւր բժշկաց հրամանաւ ուրբաթ օրը Շիշլիի կողմը կառքով պտոյտի ելած էր։ Վերադարձին, թագսիմի զօրանոցին առջեւ հասած ժամանակ, մարդ մը կառապանին մօտենալով բանակռուի բռնուեցաւ և կառքը կեցնել ուզեց, սակայն կառապանն ալ յառաջ վարել ուզելով, սանձերը խլեցան, կառապանը վար դլորեցաւ և երիվարներն ալ խըրտչեցան։ Սակայն փաշա արկածի մը պատահումէն վախնալով ինքզինք թէպէտ կառքէն դուրս նետեց, բայց դռնակին դարնուելով գետին դլորեցաւ և գլուխն երկու տեղէ վիրաւորեցաւ և ինքն ալ մարեցաւ։ Զօրանոցին բժշկաց օգնութեան շընորհիւ՝ խելաբերելով՝ քանի մը վայրկեան վերջը իւր տունը ղրկուեցաւ։

Կ. Պոլսէն կը հեռագրեն անգլիական լրագրաց թէ արտաքին գործոց նախարարութեան իրաւագէտ խորհրդական Կէօշէր էֆէնտի՝ առ Բ. Դուռն մատուցած տեղեկագրոյ մը մէջ ըսեր է թէ կայսերական կառավարութիւնն հին դաշնագրաց համաձայն՝ պարտաւոր է Անգլիոյ այնպիսի մաքսական սակագին մը տալ, որ ամենէն աւելի նպաստաւորեալ ազգաց տրուած պայմաններուն վրայ հիմնեալ լինի։ Անգլիական դեսպանատան գործակատար Պ. Ուինտհէմ ալ Բ. Դրան ծանուցագրեր ուղղելով նոյն իրաւունքը պահանջեր է, բայց դեռ այս մասին որ և է պատասխան չէ ստացեր։ Թէպէտ Անգլոյ-Թուրք առեւտրական դաշնագրին պայմանաժամը լրացած է։

Հռոմէն սեպտ. 22 թուով կը գրեն թէ բոլոր տէրութիւնք ընդուներ են Իտալիոյ այն առաջարկն, որ միջազգային քարանթինայի օրինագրքի մը կանոններն որոշելու համար Հռոմի մէջ դեսպանախորհրդաժողով մը գումարուիլը կը խընդրէր։ Դեսպանախորհուրդը նոյեմբերի մէջ պիտի գումարուի։ Արտաքին գործոց նախարար Պ. Մանչինի ի մտոյ այս խնդրոյ վրայ շրջաբերական մը պիտի ղրկէ տէրութեանց։

—o—

ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ ՕԴՆՈՒԹԵԱՆ Ի ՆՊԱՍ ՀՐԿԻԶԵԼՈՅ ԳԱՏԸ ԳԻՒՂԻ

Ընդամէն ծանչնախմբէ

Մեծապատիւ Տէրք,

Զ-Սթէվանովիչ)
Հ. Թուպինի) Նախագահք.
Պ. Թուպինի գանձապահ.
Յոն Հաճորուլոյ Քարտուղար.
Սերոբէ էֆէնտի Կիւլպէնկեան.
Տոքթ. Վուչինոյ.
Բ. Սթէվանովիչ.
Ա. Պարքեր.
Զ. Վ. Վիթալ.
Ճ. Թոմբսըն.
Տոքթ. Վէրի.
Շ. Լաֆոնթէն.
Աբիկ էֆէնտի Ունճեան.
Եաքուպի Պահճէվան օղլու.
Միքայէլ էֆէնտի Մոմճեան
Ն. Ֆօթիատէս։

Գատը գիւղի մէջ պատահած աղետալի հրդեհն յետին թշուառութեան մէջ ձգեց երկու հարիւրի չափ ընտանիք՝ որ թէ՛ պատսպարանէ և թէ՛ ապրուստի ամէն միջոցներէ զուրկ են։

Ցանձնախումբն, որոյ անդամոց անուանք նշանակուած են ի վերեւ, ողորմած սիրտերու գթութեան կոչում կ'ընէ, որպէս զի անոնց առատաձեռնութեան շնորհիւ կարող լինի սփոփանք ընծայել հրդեհին թշուառ զոհերուն։

Այս մարդասիրական գործին օժանդակել ուզող ազնուասիրտ անձինք կրնան իրենց նուէրներն յանձնել Բանկիր Ժէնէռալ Օթոման Պանքային, ուր Յանձնախմբին հաւաքած նպաստներն ալ պիտի գանձուին, որպէս զի անմիջապէս յետոյ մասնախմբի մը խնամքը բաշխուին ամէն կարօտելոց, առանց խորութեան։

Ղալաթիա 1 Հոկտ. 1883

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Այս առաւօտ հասած հեռագիրք

Պէրլին 28 սեպտ.

Այս առաւօտեան լրագիրք կը հաստատեն թէ Ռուսիոյ կառավարութիւնը ծանուցագիր մը կը պատրաստէ, յորում տէրութեանց ուշադրութիւնը պիտի հրաւիրէ Պուլղարիոյ վիճակին վրայ։ Լրագիրք քաղաքական կարեւորութիւն կ'ընծայեն այս ծանուցագրին, մանաւանդ որ զրոյց կայ թէ Ռուսիա զօրք, զէնք եւ ռազմամթերք ղրկած է ի Պուլղարիա։

Լոնտրա 29 սեպտ.

Հնդկաստանէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Աֆղանստանի մէջ Ղըզլայիներու ապստամբութիւնը կ'ընդարձակի, եւ թէ Էմիրին զօրքերն յաղթուեր են ապստամբներէն։

Վիէննայէն կը հեռագրեն առ Տէյլի Նիւս. «Ռուսիայէն եկած լուրեր կը հաւաստեն թէ այս օրերս բազմաթիւ ռուս սպայք ձերբակալուեր են, եւ թէ ոստիկանութիւնը զինուց եւ ուժանակի ծածուկ մթերանոցներ գտեր է»։

Փարիզ 30 սեպտ.

Լրագիրք կը պարաւեն Պանիոյ թագաւորին դէմ եղած թշնամական ցոյցերը։ Շանկայիէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Քանթոնի մէջ խռովութիւնք ծագեր են։

Փարիզ 29 սեպտ.

Ներակոյտի եւ երեսփոխանական ժողովներն հոկտ. 23ին ի նիստ հրաւիրեալ են։ Սպանիոյ թագաւորը Գերմանիայէն վերադառնալով, այսօր կէս օրէն յետոյ աստ հասաւ։ Ժողովուրդը ցուրտ ընդունելութիւն ըրաւ։

Լոնտրա 29 սեպտ.

Լոնտրայի լրագիրք խօսելով այն նոր փոխառութեան վրայ, զոր Ռուսիա մտադիր է կնքել եւրոպական հրապարակաց վրայ, կ'ըսեն թէ մեծ սեղանաւորք յուսացուածէն աւելի պատրաստութիւն յայտներ են խնդրուած փոխառութիւնը կնքելու։

Պէրլին 29 սեպտ.

Ուիլհէլմ կայսրն յանուն Գերմանիոյ կանգնեալ արձանն երէկ հանդիսապէս բացաւ ի ներկայութեան խանդալից ժողովրդեան.

Ալէքսանդրիա 30 սեպտ.

Ալէքսանդրիոյ մէջ 1 եւ Քէնէէի ու Ասիութի մէջ 8 մարդիկ քոլէրայէն մեռան։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ներքին գործոց նախարարին կողմէ Պատրիարքարան հասած գիր մը կը ծանուցանէ թէ կառավարութիւնն Հաճընի հրկիզելոց ձմերայնոյ ուտեստի և այլ պիտոյքն հոգալու համար Հալէպի կուսակալութեան հրաման ըրած է որ 140 հազար ղրուշ բաշխուի այդ ողորմելեաց։

Կը լսենք թէ Գատը գիւղի ազգայինք որոշած են 2,000 ոսկւոյ փոխառութիւն մը կնքել հրկիզեալ Ազգ. կալուածոց շինութեան համար, նաեւ 250 ոսկի հանգանակել գիւղին վարժարանին այս տարւոյ միջոցը գոցելու համար։

Յաւօք սրտի կը ծանուցանենք թէ Գատը գիւղի ազգային ազգ. ատենադպիր Խաչատուրեան Կարապետ էֆէնտի, քսան տարւոյ պաշտօնավարութենէ մը յետոյ, պարտաւորուած է իւր հրաժարագիրը մատուցանել վարչութեան, դատելով ամսականի անբաւականութենէ և անկանոն վճարումէ, նաեւ ապագայի անստուգութենէ. որովհետեւ Պատրիարքարանի պաշտօնեայք երբ ծերանան և անկարող լինին իրենց պաշտօնն առջի եռանդեամբ ու յաջողակութեամբ վարելու, բաւականաչափ և կանոնաւոր հանգստեան թոշակ մը չենն ստանար՝ իրենց կենաց մնացեալ մասն ալ Ազգին համար աղօթելով անցուցանելու համար։ Կը կարծենք թէ վարչութիւնը չպիտի ուզէ կարապետ էֆէնտիի նման հաւատարիմ և լրջամիտ աշխատաւորէ մը զրկուիլ. բայց ջանք մը պէտք է ընել գոհացում տալու համար այն արդար խնդրոյն, որ կայ Պատրիարքարանի այս բազմամեայ վաստակաւորին հրաժարագրոյն եւեւ։ Այս տեսակէտով ալ ընթերցողք անշուշտ մասնաւոր հետաքրքրութեամբ պիտի ընթեռնուն Պատրիարքարանի երմտական կացութեան վերաբերեալ պաշտօնագրերը, զորս կը հրատարակենք մեր այս աւուր թուով։

Միացեալ ընկերութեանց Կեդրոնական ժողովոյ երէկի նիստին մէջ, Յնօրէն ժողովէն հրաժարեալ երեք անձանց տեղ նոր անդամք ընտրուեցան, որք են Մկրտիչ Մանուկեան, Միհրան Ինճէեան և Յակոբ Թաշճեան էֆէնտիք, և 23 երեսփոխանաց ծանօթ առաջարկն սկզբամբ ընդունուեցաւ։ Աւելի մանրամասն տեղեկութիւն մը վաղը պիտի հրատարակենք։

Լուր կայ թէ կաւկասեայ ընդհ. կառավարիչ Տոնտուքոֆ Բորսաքոֆ իշխանը նոր կաթողիկոսի ընտրութեան առթիւ էջմիածին պիտի երթայ եղեր։

Մալաթիայէն լուր կուտան թէ տեղւոյն հրաժարեալ առաջնորդ Տ. Սրապիոն ծերունի եպիսկոպոսը վախճաներ է։

Երէկ ցաւալի մի դէպք տեղի ունեցաւ ի Ղալաթիա. ժամերգութենէն յետոյ խումբ մը Սեբաստացիք Թաղ. խորհրդարան մտնելով, թաղականներուն վրայ յարձակում կ'ընեն, և երկուքը դուրս կը հանեն, այն է Առաքելեան Ցարութիւն էֆէնտի և Սարգիս Պէյլեան էֆէնտի։ Այս դէպք ծագում առած է ժամկոչի մը արձակման խնդրէն, բայց ժողովուրդը զանազան դարձուածներով գրգռեալ՝ խռնուած էր և ամէն ոք տեսակ տեսակ խօսքերով կ'աղաղակէր, առանց գիտնալու թէ ի՞նչ կը պահանջէին թաղական անխորհրդէն։

Ազգային իշխանութեանց դէմ այսպիսի ապօրէն և անիմաստ ցոյցեր դատապարտելի և մինչեւ իսկ պատժոյ արժանի են։

Յաւօք սրտի կը ծանուցանենք թէ Մամիկոնեան Վսեմաշուք Միքայել էֆէնտիի որդին, Ռատմ Մամիկոնեան բարերարոյ և ուշիմ մանուկ մը, որ քանի չաբաթէ ի վեր հիւանդ էր, տարուած ամէն խնամոց և ջանից հակառակ՝ չկրնալով բժշկել, երէկ առաւօտ իւր մահկանացուն կնքեց ինամեայ դեռափթիթ հասակին մէջ՝ ի դառն ցաւ և ի սուգ ընկղմելով գորովագութ ծնողքն, եղբարքն և ազգականներն։

Ցուզարկաւորութեան տխուր հանդէսն այսօր պիտի կատարի ժամ 9 ին Գատը գիւղի Ս. Թադեւոս եկեղեցին։

Երկնից վսխիթարութիւնը կը մաղթենք մեր ազնիւ բարեկամին ըրած այս ծանր և անդարմանելի կորուստին համար։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿ
ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

—==—

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

—o—

Մեծապատիւ Ատենապետ էֆէնտի Ազգային Երեսփոխանական Ժողովոյ։

Ներքին կանոնագրին տրամադրութեան համաձայն Ազգային Ժողովոյդ նոր տարեշրջանին առթիւ Ազգային Վարչութեան Քաղաքական Ժողովս կը պարտաւոր էր կեդրոնական Սընտուկի անցեալ շրջանի Հաշուեցոյցն և ներկայ շրջանի Ելմտացոյցը ներկայել պատկառելի Ժողովոյդ։

Ներկայ Ցնտեսական խորհուրդը թէ և հազիւ քառամսեայ պաշտօնավարութեամբ մասնակցած էր սահմանադրական նախորդ տարեշրջանին, բայց ըստ օրինի թէ՛ տարեկան Հաշուեցոյցը և թէ Ելմտացոյցը ներկայեց Քաղ. Ժողովոյս՝ համառօտ տեղեկագրութեամբ ի քննութիւն և ի վաւերացումն։

Ժողովս ներկայացեալ Հաշուեցոյցը քննելով, վերահասու եղաւ թէ վերջին շրջանի գանձեալ հասոյթը ծախսուց չէր համապատասխանած և փոխառութեամբ և պարտքով հաւասարակշռուած էր Հաշուեցոյցը։ և Ցտնսական խորհուրդը կ'եզրակացնէր որ երեք տարի հետզհետէ այսպէս պարտքով հաւասարելով Պատրիարքարանի ելեւմուտք, 207,000 ղրուշի չափ նոր պարտք մը յաւելցած էր արդէն եղած 150,000 ղրուշի չափ պարտուց վրայ։

Շատ ստոյգ է որ կեդրոնական Սնտուկը տումարական հաշուով բաց չունենալէ զատ՝ շահ իսկ ունի, ինչպէս Հաշուեցոյցին պիտի տեսնուի 363,702 ղրուշ պարտուց դէմ՝ 1,107,437 ղրուշ պահանջք, հետեւաբար 743,734 ղրուշ շահ, և պահանջներն են 430,876 1/2 ղրուշ գաւառական Մուգաթայէ, 42,792 ղրուշ Քանչէլէրէ, 633,081 ղրուշ զանազաններէ։ Ասոնցմէ զատ՝ Պոլսեբնակ ազգայիններէն կեդրոնական տրոց հաշուէ առ նը-ւազը 4,290 ոսկի պահանջ եւս ունէր, որ Հաշուեցոյցին մէջ նշանակեալ չէր ըստ վաղեմի սովորութեան՝ դրապէս ճշդեալ ու ապահովեալ չըլլալուն համար։ այլ սակայն այսչափ մեծագումար պահանջք ունեցող Սնտուկը դրամապէս բաց ունէր, և միշտ փոխառութեան դիմելու հարկին տակ։

Ներկայ Ցնտեսական խորհուրդն իւր քառամսեայ պաշտօնավարութեան միջոցին թէև պահանջից գանձմանն համար պէտք եղած ջանքերն ի գործ դրեր էր, սակայն այս ջանքերը տակաւին մեծ արդիւնք մը չառաջ չէին բերած, և Ցնտես. խորհուրդը տեսնելով ակն յայտնի առանց նոր և ազգու տնօրէնութեան մը գործադրութեան հասոյթից և պահանջից գանձումը դժուարին, և ազգային տրոց ընդհանրացումը Թաղ. խորհրդոց դանդաղ վարմանց հետեւութեամբ ներկային համար արդիւնաւոր չպիտի լինի, խիստ սահմանափակ ելմտացոյց մը ծրագրած էր, այնպէս որ պաշտօնէից թոշակներէ զատ պահանջելէ զատ, մի քանի պաշտօնեայ ալ բոլորովին կը ճանրէր, և այդքան խնայողութիւններէ յետոյ, դաստիարակութեան պիտոյից համար իսկ ո և է գումար մը չէր յատկացներ, այլ կը բաւականանար Ուսումն. խորհրդոյ դիւանադպիր մը յատկացընելով, և անոր դրական պիտոյքներն հոգալով, լժերեւս այն մանր մունր ծախքերն եւս՝ եթէ երբէք նոյն խորհուրդն ընել ստիպուէր։

Ցնտեսական խորհուրդն ինքն ալ համոզում՝ գոյացնելով որ այս կարգի սեղմեալ ելմտացոյց մը ընդունելութիւն չպիտի գտնէ ո՛չ Ազգային վարչութենէն, և ո՛չ Ազգային ժողովէն, Բ. և չափաւոր ելմտացոյց մը ծրագրած էր իւր նախորդաց գծածին պէս յոյսի վրայ հիմեալ անուանելով, և Գ. մ'եւս գծած էր Պատրիարքարանիս օրուան պիտոյից համեմատ, և Հայ ազգին չափաւորապէս վայելուչ անուանելով։ Սոյն երեք կարգի ելմտացոյցերուն Ա. ին ելից ու մտից գումարը կը յանգէր 350,000 ղրուշի, Բ. ին 460,000 ղրուշի, և Գ. ին 1,257,500 ղրուշի, մտից կողմը միշտ նոյն մնալով և պակսածն Ազգային տրոց վրայ բարդուելով, և այս երեք կարգի բաղդատական ելմտացոյցին մէջ բաղդատաբար պաշտօնեաները կը յաւելուր, և անոնց ամսականները կը բարձրացնէր, ի հարկէ պաշտօնէից արժանիքն ալ բարձրացնելով։ և իւրաքանչիւր ելմտացոյցի յատուկ երեք կարգի պաշտօնէից ցուցակն ալ ներկայացուցած էր։ Այսու ամենայնիւ կը պընդէր որ Ա. կարգի սեղմեալ ելմտացոյցը ներկայանայ ի վաւերացումն, առարկելով որ՝ առանց ճշդեալ և գանձումն ապահովեալ հասոյթի ուներնալու, միայն յուսացեալ հասոյթով ծախս բանալը սնանկութեան առաջնորդուելի է, և թէ մինչ հասից առաւելնալուն՝ հարկ է այս սեղմեալ ելմտացոյցի համեմատ վարուիլ։

Ժողովս իւր Ցնտեսական խորհրդոյն ներկայած այս երեք կարգի ելմտացոյցները և դիտողութիւնները խնդրոյ նիւթ ընելով՝ հետզհետէ մի քանի նիստերու մէջ, ելմտացոյցի խնդիրն ալ (ի մէջ այլոց) խորհրդածութեան և վիճաբանութեան ենթարկեց, երբեմն առանձինն, և երբեմն Ցնտեսական խորհուրդն ալ բանակցութեան կոչելով, և սա եզրակացութեան հասաւ թէ Ա. սեղմեալ ելմտացոյցի սահմանումն անբաւական էր Պատրիարքարանիս պէտքերը գոհացնելու, և միջին ելմտացոյցը փոքր ինչ բարեփոխմամբ թէ և չափաւոր, և որ անցեալ երեք տարիներու ընթացքին կը համապատասխաներ քիչ տարբերութեամբ, բայց երեք տարուան փորձն ալ կ'ապացուցանէր թէ դրամապէս գանձեալ հասոյթը ծախսուց չհամապատասխանելուն՝ 206,000 ղրուշի նոր պարտուց յաւելումը տեղի պիտի ունենար, իսկ Գ. ելմտացոյցն, որ՝ արժան է դիտել թէ՝ խիստ կարեւոր և անհրաժեշտ պիտոյքներ կը գոհացներ, և կը սահմաներ Պատրիարքարանիս յատուկ օրէնսգէտ պաշտօնեայ մը, դաւառական այցելութեանց, կեդրոնական արժարանի. ևն, ևն, ծախքերն, սակայն տարւոյս համար անդործադրելի էր, առանց մեծ և մասնաւոր զոհողութեանց ազգայնոց։

Իրաց վիճակն այսպէս պարզուելէ յետոյ՝ Ձեր Ազգային վարչութիւնը պարտ անձին զգաց իրաց ելք մը հնարել, և Պատրիարքարանիս օրուան պիտոյիցը յարմար ելմտացոյց մը ինքնին գծել, և անոր հասոյթներն ապահովել, քանի որ կը տեսնէր թէ իւր տեսուչ խորհուրդն՝ իւր առաւելութիւններովն հանդերձ, այսպէս լքեալ էր, հասութից գանձման մասին շատերուն ցուցած անտարբերութեան առջեւ։

Այս պարագային մէջ երկու գլխաւոր կէտեր ստուգել հարկ էր. Ա. թէ մինչեւ ցարդ սահմանեալ հասոյթներն միթէ անբաւական՝ էին, և նորանոր հասութից աղբիւրներ որոնել հարկ էր. Բ. թէ Ազգային կեդրոնական վարչութեան անհրաժեշտ եղած պէտքերը միթէ ազգայնոց դրամական կարողութեան ծանր էր յանձնանձել։ Այս երկու կէտերն ալ արդէն ակն յայտնի պարզուած կը տեսնուէր բուն իսկ հաշուեցոյցին մէջ, քանզի կեդրոնական Սնտուկը մինչեւ դրամապէս բաց ուներ և փոխառութեան հարկին տակ՝ տումարապէս շահ ունէր մեծաքանակ, ազգային տրոց պահանջի գումար մ'ալ հաշուոյ տակ առնելով, և տպայ մ'իսկ պիտի տեսնէր որ ո՛չ սահմանեալ հասութից անբաւականութիւնն է կեդրոնական Սնտուկի անձկութեան պատճառն, և ո՛չ ալ Պատրիարքարանիս պէտքերուն գոհացումը վեր է ազգային դրամական կարողութենէն, այլ միայն հասութից գանձման համար եղած տնօրինութեանց մինչեւ այսօր տկար ու անզօր ըլլալն է այս դրամական անձկութեան պատճառն. հետեւաբար Ձեր Ազգային վարչութիւնն իւր բոլոր ուշադրութիւնն այս պարագային վրայ սեւեռեց, քանզի հասից թուանշաններն որչափ ալ բազմապատկեալ լինին՝ եթէ անոնց գանձումն ապահովեալ չըլլայ, և կամ հակակշիռ մը չունենայ՝ իրրեւ միջոց գանձման՝ տնտեսագիտական չէ անվստահելի հասութից դէմ ծախքեր բանալ, գիտնալով որ բացուած ծախսն անվրիպելի կերպով կատարելու բռնադատեալ պիտի ըլլայ։

Ձեզմէ ամենքն ալ, Տեարք Եբեփոխա՛նք, դիտեն արդէն որ ամենէն քաղաքակրթեալ երկիրներու մէջ անգամ կառավարութիւնները ժողովրդեան վրայ դրուած տուրքերն հաւաքելու համար, ոստիկանութեան այժն, և կամ բուռն միջոցներ ի գործ դնելու կը պարտաւորին շատ անգամ։ Ժողովրդեան տրոց վճարման մասին ցուցած դժկամակութեան պատճառը շատ բնական է, զի ժողովուրդը տուրքը հատուցանելով ուղղակի կ'զգայ իւր վճարածին ազդեցութիւնը, մինչդեռ այդ տրոց վճարմամբ գոյանալիք փոխադարձ օգուտն անուղղակի կերպով պիտի վայելէ. և որովհետեւ ուղղակի ազդեցութիւնն աւելի զօրեղապէս կը ներգործէ, ասկէ կը հետեւի ժողովրդեան դժկամակութիւնը տրոց վճարման մասին. և մինչդեռ կառավարութիւններն՝ որք զինու զօրութիւն իսկ ունին, այդպիսի դժուարութեանց կը հանդիպին տրոց գանձման մասին, հապա մեր ազգին համար ի՞նչ միջոց պէտք է ի գործ դնենք, մինչդեռ մեր բոլոր կառավարութիւնը՝ իշխանութիւնը՝ բացարձակ հայրական ըլլալու բնութիւնն ունի։ Դարձեալ կարելի՞ է չմտաբերել որ մեր Ազգային Տուրք կոչուածը՝ թէ և տուրք անունը կը կրէ, բայց մինչև ցարդ այնպէս ըմբռնուած է որ նուէրի բնութիւն ունի այն, և միթէ արդարանալի կրնայ նկատուիլ իբր նուէր ճանչցուած տուրք մը՝ տրոց հաւաքման պայմաններու մէջ պահանջել. և երբ հասից վիճակն այս տեսութիւններով չկրնար դրապէս ճշդուիլ, ի՞նչպէս կարելի է ո՛չ ճշդեալ, յուսացեալ հասութից վրայ ելմտացոյց գծել, նոր բոլորելիք տարւոյն մէջ իրականանայ, և յաջորդ տարւոյն ձախող վիճակ մը ժառանգութիւն չի թողու։

Ահա բուն խնամելի խնդիրն, որ սահմանադրական քսան երեք տարեկան շրջանէ յետոյ՝ իւր կարեւորութիւնը կը ստանայ, և հարկ է որ՝ իբր միջոց ամեն կենսական խնդրոց լուծման կամ ազգային պիտոյից գոհացման, լուծում մը, և կարգադրութիւն մը ընդունի։

Ի վաղուց անտի մեր ազգայինք իրենց լուսման չէն խնայած իրենց ազգին պիտոյից համար, և իրենց ազգասիրական պարտաւորութիւնն ըստ կարի՝ ի գործ դրած են, բայց բայց միշտ կրօնասիրութեամբ եկեղեցասիրութեան ձեւին տակ իրենամած են ազգասէրներն, խնամած են եկեղեցականութիւնն և այլ ամենայն հաստատութիւնները, փոխադարձ մի միայն պահանջելով հաւատարմութիւն կամ աննենգութիւն։

Եւ այն ժամանակի դէպքերն և պահանջումներն ա՛յնչափ անձուկ սահման ունէին որ մեր հարք Ազգին օրուան պէտքերը լիուլի օրուան հասոյթով հոգալէ յետոյ, կարողացած են յաւելեալ հասոյթով Ազգային հաստատութեանց եկամուտ բերող կալուածներ գնոյ առնուլ. Լէֆներ հաստատել և այլն, և ազգային նիւթական վիճակը բարւոքման շաւղին մէջ դնել։

Իսկ Թուրքիոյ՝ Եւրոպիոյ հետ յարաբերութեան մտնելէ քիչ ժամանակ յետոյ, ինչպէս երկրին՝ նոյնպէս և մեր ազգային պիտոյից վիճակը կը փոխուի, տեսակը կը շատնայ, ժողովրդական պահանջումները կը բազմապատկին, և ազգային պաշտօնական մարմնոց ձեւակերպութեան պէտքն ու նիւթականին հետ բարոյապէս ալ յառաջդիմելու հարկն երեւան կը հանեն, և Օսմանեան առատագութ կայսերաց շնորհիւ՝ մեր Ազգը սահմանադրական կ'ըլլայ, որով մեր պէտքերն ու ծախքերն ալ կը բազմապատկին ի բարոյական յառաջդիմութիւն, և Հայ Ազգս այսօր այնպիսի վիճակ մը ստացած է, որ եթէ իւր բոլոր կարողութիւնը բարոյապէս յառաջդիմելու չնուիրէ, քիչ ատենէն փըճացած ազգերուն կարգը դասուելու վտանգին առջեւ պիտի գտնուի։

Քաղ. Ժողովն իւր այս տեսութիւններով այնպէս կ'ըմբռնէ թէ որ և է ծախք խնայելու ժամանակը չէ, այլ բոլոր ազգային պաշտօնական մարմինք միահամուռ ամեն ջան ի գործ դնելու են ազգային բարոյական կեանքը բարձրացնելու և ազնուացնելու, և որոյ գործադիր գլխաւոր մարմինը Ձեր Ազգային կեդրոնական վարչութիւնն է։

Բոլոր ժողովականքս կ'զգամք դայս, բայց պատկառելի ժողովոյդ ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմք սա պարագային վրայ թէ՝ ի՞նչպէս կարելի է այսպէս բազմապատկուած պէտքերը՝ հետեւաբար ծախքերը յանձնանձել, տնօրինել հին ժամանակի ողորմասիրական ձեւին տակ, ազգայնոց ըստ մեծի մասին իրենց դժկամակութեամբ վճարած տուրքովն։

Ազգային Սահմանադրութեան մեծանուն հեղինակները ժամանակին նախատեսած են այս պարագայն իւր ամեն հետեւութիւններով, և սահմանադրական սկզբանց հիմն անուանած են իւրաքանչիւր անհատի Ազգէն ունեցած իրաւանց փոխարէն՝ իւրաքանչիւրին առ Ազգն տուրք վճարելու պարտաւորութիւնն, և այս սկզբունք Սահմանադրութեան հաստատումէն հազիւ տասն տարի վերջը գործադրուիլ սկսած է, և տասն երեք տարիէ հետէ՝ թերեւս՝ իբր վարժութեան միջոց՝ հետզհետէ գանուող վարչութիւններէն ընդհանուր և ազգեցիկ տնօրինութիւն մ'եղած չէ անհատական տրոց գանձման մասին, և մի միայն իբր առաջին քայլ, Պատրիարքարանս վաւերացման գործողութիւններն՝ իբր միջոց տրոց գանձման ընդունուած է, և այս կերպով Պոլսեբնակ ազգայնոց հազիւ 100 ին 20ը իրենց պարտաւորութիւնն ի գործ դնելու բռնադատուած են։ Հարկ է ասա յիշատակել բացառութիւններն. կան ազգայիններ՝ որ իրենց առ Ազգն ունեցած պարտաւորութիւننին ի գործ դրած են ինքնաբեր վճարելով ազգային տուրքը. բայց ա՛յնքան սակաւաթիւ են այս կարգի ազգայինք, որ ասոնց վճարած դրամն ազգային այնքան բազմաթիւ պիտոյից առջեւ հազիւ կրնայ յառաջ բերել այն արդիւնքն, զոր կաթիլ մը ջուրը կրնայ ունենալ բոցավառ հնոց մը մարելու համար։

Արդ՝ Ձեր Ազգային վարչութիւնն իրաց վիճակն այսպէս պարզելէ յետոյ՝ կը յայտարարէ թէ մինչեւ որ Ազգային տրոց գանձման կամ ընդհանրացման հակակշիռ մը չունենայ ի ձեռին, ոչ միայն Պատրիարքարան ծախքերուց համար իրականալի ելմտացոյց մը կարելի չէ սահմանել, այլ և գոհացնել Ազգային այն մեծամեծ պէտքերն, որոց կարեւորութիւնը բացարձակ է և ամենէն ընդունուած։ Հետեւապէս այս անգամ իբր սոյն հակակշիռներէ մին՝ կ'առաջարկէ պատկառելի ժողովոյդ՝ ըստ Սահմանադրութեան՝ Ազգային անհատից պարտուց և իրաւանց դրապէս գործադրութեան վճիռն արձակել, որով մինչեւ աստիճան մը հասոյթից գանձումն ապահովուի, և այս վըստահութեամբ կարելի լինի ելմտացոյց մը սահմանել։

Արդ՝ ժողովս իւր այս առաջարկութեան հետեւեալ կը բերէ պատկառելի ժողովոյդ Ցնտեսական խորհրդոյ պատրաստած երեք կարգի ելմտացոյցը նոյնութեամբ, և Ձեր իմաստուն խորհրդածութեան կը յանձնարարէ պարտուպատշաճն որոշել, և իւր որոշումը ծանուցանել վարչութեան ի պատրաստութիւն ելմտացոյցի։

Մնամք յարգանօք

Ի դիւանս Ազգ. Վարչութեան
Քաղաքական Ժողովոյ
Վան Ատենադպրի Ատենապետ
Պ. ՊԱՊՈՅԱՆ Ս. ՄԱՔՍՈՒՏԵԱՆ

Տեղեկութեան համար, Ցնտեսական խորհրդոյ հաշուեկշիռներէն կը քաղենք հետեւեալ կտորները.

ՎԻՃԱԿ 1881 ԱՊՐԻԼ 30ի

ՊԱՐՏՔ

Նախորդ տարիներէ մընացած պարտքեր	157,440 72
80–81 տարիէն մնացած	65,363
	222,803 72
Յաւելեալ շահ	741,287 47
	964,091 20

ՊԱՀԱՆՋՔ

Նախորդ տարիներէ մընացած զանազանեալիքներ	850,681 32
80–81 տարւոյ մէջ գոյացեալ	113,301 50
	963,982 82
Պատրաստ դրամ	108
	964,091 20

ՎԻՃԱԿ 1882 ԱՊՐԻԼ 30ի

ՊԱՐՏՔ

Նախորդ տարիներէ մընացած պարտքեր	156,618 72	
80–81 տարիէն մնացած պարտքեր	16,790	
81–82 տարիէն մնացած պարտքեր	128,274 50	
	301,683 22	
Յաւելեալ շահ	736,539 60	
	1,038,222 82	

ՊԱՀԱՆՋՔ

Նախորդ տարիներէ մընացած առնելիքներ	617,484 82	
Նախորդ տարիներէ մընացած Մուգաթայ	282,218	
Նախորդ տարիներէ մընացած Քանչէլէր	22,000	
		921,802 82
81–82 տարիէ մնացած Մուգաթայ	95,700	
81–82 տարիէ մնացած Քանչէլէր	12,900	
81–82 տարիէ մնացած զանազանք	3,417	
		112,017
		1,033,719 82
Մնտուկը պատրաստ	4,503	
		1,038,222 82

ԿՇԻՌ 1883 ԱՊՐԻԼ 30

ՊԱՀԱՆՋ

	Ղրշ. փա.	Ղրշ. փա.
Զանազան պարտականք 82–83 տարւոյ		
Մուգաթայ	92 810	
Քանչէլէր	12,800	
Թիւլեան Բ. էֆ.	2,160	
Զանազան անձինք	2,169	
Երկաթուղեայ արժեթուղթ պատրաստ	2,137 50	
Թղթադրամ և մետաղեայ դրամ „	7,348 50	119,425
Զանազան պարտականք նախորդ տարիներէ		
Մուգաթայ	338,066 50	
Քանչէլէր	29,992	
Զանազան անձինք	619,264 82	987,323 32
		1,106,748 32
Մնտուկը պատրաստ		688 87
		1,107,437 20

—o—

ՊԱՐՏՔ

	Ղրշ. փա.	Ղրշ. փա.
Զանազան պահանջատերք 82–83 տարւոյ		
Աժեն. Ս. Պատրիարք Հայր	60,000	
Պաշտօնեայք	40,948 25	
Պէպէքի Տ. Սուքիաս քահանայ	300	
Գուրկաղի Տ. Եղիա „	305	
Նշանտուքի խաչերու համար	406 50	
Մայր եկեղ. Թաղ. խորհրդոյ քանչէլէր կանխիկ առնուած	402 50	
Աւանդ	24,004 50	
Փոխառութիւնք	35,983 50	
Զանազան անձինք	10,999 25	173,349 50
„ պահանջատերք 80–81 և 81–82 է մնացորդ		33,734 12
„ „ նախկին տարիներէ „		156,618 72
		363,702 35
Յաւելեալ շահ		743,734 85
		1,107,437 20

Աւասիկ Ցնտեսական խորհրդոյ կողմէ պատրաստուած երեք տեսակ ելմտացոյցներուն պատճէնները.

Ա. ԵԼՄՏԱՑՈՑՑ

ՄՈՒՏՔ

Գաւառական Մուգաթա (գանձելի մաս)	50,000
Առուծախի վկայագիր	80,000
Նշանտուքի հասութից կէսն	34,000
Հրամանի հասոյթ	20,000
Դիւանական „	10,000
Դատական „	2,000
Դրոշմաթուղթ	6,000
Կոնդակագին	1'800
Զընտանի պնակի հասոյթ	2,500
Զանազան և պատահական հասոյթք	9,000
	215,300
Ազգային տուրք (վճռահելի գանձում)	134,700
	350,000

ԵԼՔ

Ս. Պատրիարք Հօր ամսական	48,000
Պաշտօնէից ամսական	150,000
Նպաստ, դադարման ամսական կարօտելոց, ողորմութիւն և Զընտանի	12,000
Գրական պիտոյք	7,500
Թղթատար և հեռագիր	9,000
Լրագրի և բաժանորդագին	2,500
Տպագրութիւն	5,000
Ցարաբերութեանց, պաշտօնական այցելութեանց և բարապանաց երթեւեկի	18,000
Կարասիք և նորոգութիւն	6,000
Հանդերձագին բարապանաց և սենեկապետաց	6,000
Փայտ, ածուխ, շաքար, մոմ և մանր ծախք	12,000
Պատահական ծախք, տօնական պարգեւ	1,000
Նշանտուքի ծախսուց կէսն	3,000
	280,000

Նոր և հին պարտուց յատկանալի 70,000

350,000

—==—

Բ. ԵԼՄՏԱՑՈՑՑ

ՄՈՒՏՔ

Գաւառական Մուգաթա (գանձելի մաս)	50,000
Առուծախի վկայագիր	80,000
Նշանտուքի հասութից կէսն	34,000
Հրամանի հասոյթ	20,000
Դիւանական „	10,000
Դատական „	2,000
Դրոշմաթուղթ	6,000
Կոնդակագին	1,800
Զընտանի պնակի հասոյթ	2,500
Զանազան և պատահական հասոյթ	9,000
	215,300
Ազգային տուրք (որոյ գանձումն անյոյս այս տարւոյ համար)	244,700
	460,000

ԵԼՔ

Ս. Պատրիարք Հօր ամսական	60,000
Պաշտօնէից „	190,000
Նպաստ, դադարման ամսական, կարօտելոց ողորմութեան և Զընտանի	18,000
Գրական պիտոյք	10,000
Թղթատար և հեռագիր	12,000
Լրագրի բաժանորդագին	3,000
Տպագրութիւն	10,000
Ցարաբերութեանց, պաշտօնական այցելութեանց և բարապանաց երթեւեկի	25,000
Կարասիք և նորոգութիւն	25,000
Հանդերձագին բարապանաց և սենեկապետաց	7,500
Փայտ, ածուխ, շաքար, մոմ և մանր ծախք	12,000
Պատահական ծախք, տօնական պարգեւ	12,000

Նշանաւութեան ծախուց կէս	3,000
Ազգ. ժողովոյ ելեւմտից յանձնախմբին	18,000
	405,500
Նոր և հին պարտուց յաւելեալ	54,500
	460,000

—o—

Գ. ԵԼՄՏԱՑՈՅՑ

ՄՈՒՏՔ

Առուծախի վկայագիր	80,000
Նշանաւոր հասութից կէսն	34,000
Հրամանի հասոյթ	20,000
Դիւանական »	24,000
Դատական »	12,000
Դրոշմաթուղթ	24,000
Կոնդակագին	1,800
Զբնտանի պնակի հասոյթ	2,500
Զանազան և պատահական հասոյթք	9,000
	207,300
Ազգային տուրք (ընդհանրացեալ)	1,050,200
	1,257,500

ԵԼՔ

Ս. Պատրիարք Հօր ամսական	120,000
Պաշտօնէից ամսական նպաստ, դադարման ամսական, կարօտելոց ողորմութիւն և Զբնտանի	450,000
Գրական պիտոյք	24,000
Թղթատար և հեռագիր	15,000
Լրագրի բաժանորդագին ևն.	24,000
Ցպագրութիւն	30,000
Յարաբերութեանց, պաշտօնական այցելութեանց	24,000
Կարասիք և նորոգութիւն	36,000
Հանդերձագին, բարապանաց և սենեկապետաց	24,000
Փայտ, ածուխ, չաքար, մոմ և մանր ծախք	7,500
Նշանաւոր ծախուց կէսն	24,000
Ազգ. ժողովոյ ելեւմտից Յանձնախմբին	3,000
Ազգ. վարժարանաց նպաստ	60,000
Կեդրոնական վարժարան	76,000
Գաւառական այցելութիւնք	120,000
Ս. Պատրիարքի և Քաղաքական ժողովոյ ձեռամբ պատահական ծախք	120,000
	100,000
	1,257,500

ԱՌԱՋԱՐԿ

ՀԱՅ ԼՐԱԳՐԱՊԵՏԱՑ

Ազգային Երեսփոխանական ժողովոյ վերջին նստին մէջ, դեռ Օրակարգը չանցած, Դիւանն հետեւեալ գրութիւնը կարդաց։

Նկատելով թէ փափաքելի է որ Ազգ. Երեսփոխանական Պատգամաւորի ժողովոյ վիճաբանութեանց ու որոշմանց վրայ կանոնաւորապէս տեղեկութիւնք հրատարակուին Ազգ. լրագրութեան մէջ.

Նկատելով թէ առ այս անհրաժեշտ է որ Ազգ. լրագրութիւնը տեղեկաբեր ներկայացուցիչներ ունենայ ժողովոյն մէջ.

Նկատելով թէ Ազգ. լրագրաց խմբագրապետք, թէեւ Երեսփոխան են, բայց անձնական տկարութեան եւ այլ հարկեցուցիչ պատճառներով կրնան բացակայ գտնուիլ, մինչդեռ անհրաժեշտ է որ իրենց թերթերուն մէջ բաւական ճշգրիտ ու մանրամասն տեղեկութիւնք հրատարակուին.

Նկատելով թէ ամեն քաղաքակրթեալ ազգաց խորհրդարանաց մէջ լրագրութեան ներկայացուցիչք իրենց յատուկ տեղ մ'ունին, ուր դիւրաւ կրնան ամեն ինչ ճշգրտութեամբ լսել եւ արձանագրել.

Ստորագրեալ ազգային լրագրապետքս կ'առաջարկենք որ Ազգ. ժողովոյ շրջափակին մէջ յատուկ տեղ մ'որոշուի մեր տեղեկաբերներուն համար, որք անխտիր ամեն նստի ներկայ գտնուելու արտօնութիւն ունենան, գոնփակ նիստերու գործողութեանց մասին Մայր-Դիւանին յարմար դատածէն աւելի բան մը չհրատարակելու յանձնառութեամբ։

Մ. Յ. Մելիքեան. Կ. Ս. Իսրայելեան.
Մ. Գոչամանեան.

Ադենապետ Եֆ.—Ինչպէս կըտեսնէք, նոյն իսկ Ազգ. ժողովոյ համար օգտակար առաջարկ մ'է այս։ Ժողովը անշուշտ շահ ունի որ ազգային լրագրապետքս ամեն դիւրութիւն վայելեն իւր առենագրութիւններն ըստ կարի ճշդիւ ամփոփելու և հրատարակելու։ Բայց պարտքս է յիշեցնել թէ մեր Ներքին Կանոնագրին մէջ տրամադրութիւն մը կայ, որ այս խնդրոյ կը վերաբերի։

ՅՕԴ. 93. — Ո՛չ ոք օտար՝ ո՛չ մէկ պատճառանօք չկրնար մտնել երեսփոխանաց բազմած շրջապատին մէջ։

Եւեմ. Վ. Աշվէրեան.—Ի՞նչ պիտի հասկնանք «Ազգային լրագրապետք» ըսելով։ Եթէ օտար ոք, իւր շահուն համար, թերաբարբառ այլ հայատառ մի թերթի հրատարակէ, այնպիսին ալ իբրեւ ազգային լրագրապետ պիտի կրնայ ներկայ գտնուիլ մեր դռնփակ նիստերուն, և ամեն ինչ իմանալով դուրսն հրապարակել։

Ց. Թորոսեան Եֆենտի.—Ըստ իս, խորութիւն պէտք չէ դնել լոկ հայատառ և բուն հայերէն թերթերու միջեւ, բաւական է որ անոնց հրատարակիչք հայ լինին։ Առաջարկին սկզբունքը կ'ընդունիմ, բայց կարեւոր կը դատեմ որ ազգային լրագրաց տեղեկաբերք չկարենան ներկայ գտնուիլ դռնփակ նիստերուն։

Ն. Թ-ԼՊՆԹՅԵԱՆ ԵՖԵՆԴԻ.—Ազգային լրագրապետաց սոյն առաջարկին սկզբունքն անժխտելի է։ բայց որովհետեւ մանրամասնութիւնք կան ճշդելու, կ'առաջարկեմ որ Նախաձեռնութեան Դիւանը ուսումնասիրէ։ (Այս առաջարկը կըրկնողներ կը գտնուին։)

Իշխան Սրբազան.—Կ'առաջարկուի Նախաձեռնութեան յղել։ բայց ի՞նչ հասկցողութեամբ։ Սա պէտք է լաւ իմանանք թէ ժողովը կ'ընդունի ազգային լրագրապետաց առաջարկին սկզբունքն, (Հաստատեան նշանները), և Նախաձեռնութեան Դիւանին կը յանձնէ միայն օրինական ծրագիր մը բերել ժողովոյս, ճշդելով խնդրոյն մանրամասնութիւնները։ ժողովին կը վերաբերի քննել յետոյ այդ օրինական ծրագիր։

Ադենապետ Եֆենդի.— Լրագրապետաց առաջարկին ոգին հակառակ չէ Ներքին Կանոնագրին տրամադրութեանց. բայց լաւ է որ Նախաձեռնութեան Դիւանն օրինական ծրագիր մը բերէ մեզ՝ ձեւերն հաստատելու համար։

ժողովն, ազգային լրագրապետաց առաջարկին սկզբունքը միաձայնութեամբ ընդունելով, իւր Նախաձեռնութեան Դիւանին կը յանձնէ այս մասին օրինական ծրագիր մը բերել։

Իբրեւ վերաբերութիւն ունեցող Ազգային լրագրապետաց առաջարկին հետ, Ատենապետ Եֆենտին կրնար յիշել Ներքին Կանոնագրին 94 յօդուածն ալ, որ կ'ըսէ.

ժողովրդին ունկնդրութեան իրաւունքը լրիւին վերաբերած է Ատենագրութեանց հրատարակմանն, որ իբրեւ արձագանգ ժողովին համօրէն Ազգին լսողութեանը կը հանի։ Ներկայութեամբ սահմանեալ ունկնդրութեան թոյլտուութիւնը չնորհ մըն է ժողովին կողմէն, զոր Նախագահը կամ Ատենապետը կը անօրինեն։ Վերնատունը՝ տիկնաց յատկացեալ է։ Դասը՝ եկեղեցական ունկնդրաց, գաւառական եւ թաղական ժողովականաց ու խորհրդականաց, նախկին երեսփոխանաց, աշխարհական լրագրագրաց եւ պատուաւոր օտարազգեաց յատկացեալ է, զորոնք բարպանք կ'ընդունին ու կը տեղաւորեն։»

Այսպէս կը տրամադրէ Օրէնքը, բայց փորձառութիւնն երկու գլխաւոր պարագայից մէջ ի դերև հանած է Օրէնքին ասութիւնները։ Նախ, ժողովին պաշտօնական Ատենագրութիւններն, իբրեւ արձագանգ ժողովին, համօրէն Ազգին լսողութեան չեն հասնիր. զի ոչ միայն նըստին հետեւեալ օրն իսկ չեն հրատարակուիր, այլ շաբաթներ և երբեմն ամիսներ յետոյ լոյս կը տեսնեն, երբ նիստին բոլոր կարեւորութիւնը կորսուած է յայտ հասարակութեան. զի ամենուրեք չեն գըտնուիր, ասա և ի գաւառս, և զի յատուկ վճարում մը պէտք է ընել զանոնք ստանալու համար։ Ուստի, գործնականապէս, ժողովուրդն օգուտ չքաղեր պաշտօնական Ատենագրութիւններէն. և եթէ ժամանակէ մ'իվեր փոքր ի շատ ճիշդ և մանրամասն գաղափար մը կ'ստանայ իւր Երեսփոխանական ժողովոյն գործողութեանց վրայ, կարծենք չկըրնար ժխտուիլ թէ այդ ալ լրագրութեան, գլխաւորապէս Մամուլի մէջ, Ազգ. ժողովոյ նիստերուն նկարագրութեանց մեծագոյն տեղ մը տրուելուն, մեծագոյն խնամ տարուելուն շնորհիւն է։

Երկրորդ, եկեղեցւոյն դասն ալ, բակին պէս, հասարակ ժողովրդեան ունկնդրութեան սահմանուած է՝ ունկնդրաց բազմութեան պատճառաւ, այնպէս որ դասին մէջ Ազգ. լրագրապետաց տեղեկաբերք իրենց յատուկ տեղ մը չունին, այլ ժողովրդեան հետ խառնուած մնալու ստիպեալ են, որով ժողովոյն գործողութիւնները ճշդիւ և մանրամասնօրէն լսելու և արձանագրելու մեծ դժուարութիւն կը քաշեն։ Եթէ դասին մէջ լրագրաց տեղեկաբերներուն յատուկ տեղ ալ տրուի, այս դժուարութիւն գրեթէ նոյն պիտի մնայ։ ժողովոյն շրջափակին մէջ, դիւանին մօտ տեղ մը նստելով միայն կրնան լրագրաց տեղեկաբերք աւելի խնամով կատարել իրենց աշխատութիւն, որ արդէն ժողովրդեան և երեսփոխան Տէրաց դնահատման արժանացած է, և որ ընդունակ է աւելի մեծ կատարելութեանց, յօգուտ նոյն իսկ Ազգային ժողովոյ։

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎՈՅ ՎԵՐՋԻՆ ՆԻՍՏԷՆ

Եդուարդ Բացակայք
Մեծ. Էֆենտիք
Բաբթող Քիւրքճիպաշեան
Գէորգ Ազատուլան
Սիմոն Ֆէլէկեան
Սենեքերիմ Մանուկեան
Տիգրան Եուսուֆեան
Ռուբէն Կիւմիւշկէրտան

Ըստ օրինի հրաժարեցուցեալք յետ հինգերորդ բացակայութեան։

Մեծ. Էֆենտիք
Տիգրան Կիւմիւշկէրտան
Սահակ Ապրօ
Սեղուշ Մաքսուտեան
Աթանագինէ Արապեան

ԱՒԱՆԱԿՆԵՐ ԵՒ ՔԱՀԱՆԱՆԵՐ

—o—

. . . Տէր.

Ներփակեալ յօդուածը, որ փունջ լրագրին ղրկուած է ի պատասխանի իր արտատպած մի հրատարակութեան և դիտողութեան, խնդրեմ, հաճիք հրատարակել և դուք Ձեր պատուական թերթին մէջ։

Ընդունեցեք կանխաւ մեր շնորհակալութիւնը,

8 սեպ. 1883 Աղօթարար

Զարշանպա ՄԱՄԲՐԻ Ծ. Վ. ԲԶՆՈՒՆԻ

. . . Խմբագիր Տէր

Ձեր պատուական լրագրոյ 1798րդ թերթին մէջ կարդացի մի քաղուած՝ զոր ըրած էք Տրապիզոնի գաւառական թերթէն՝ վերաբերմամբ տեղւոյս գիւղացի քահանաներէն միոյն աւազակներէն բռնուելով 100 ոսկւոյ պարտադիր մ'իրմէն առնուելու խնդրոյն։ Սոյն խնդիր թէեւ մէկ ու կէս ամիսէն ի վեր Տրապիզոնի եւ Զարշամպայի Առաջնորդարանաց եւ Կառավարութեան մէջ բանակցութեան նիւթ եղած է, սակայն դեռ մի վերջնական որոշում տրուած չըլլալուն պատճառաւ, հարկ չէի տեսած ցարդ հրատարակութեան տալ։ Բայց ցաւ ի սիրտ տեսնելով որ խնդիրը գաւառական լրագրոյն միջոցաւ խեղաղիւր կերպիւ հրապարակ ելած է, կը փութամ եւ ես ներկայիս հրատարակութեան տալ ճիշդ եղելութիւնը։

Յուլիս ամսոյ 20ին թէքիւր կոչուած գիւղէն Սարգիս Թաթուլեան անուն մի երիտասարդ Առաջնորդարան գալով կը պատմէ ինձ թէ՝ Տէր Յարութիւն քահանայն երկու օր յառաջ անձնական գործով քաղաք եկած ժամանակ, եօթն աւազակք ճանապարհն վրան յարձակելով լեռը տարած, եւ բաւական չարչարելէ յետոյ՝ երբ վրան ստակ մը իսկ գտած չեն, 100 ոսկւոյ պարտադիր մ'իրմէն ստորագրել տուեր են, սպառնալով՝ որ եթէ միշեալ գումարը 15 օրէն չփութայ հասցնել իրենց ձեռք, պիտի այրեն զինք տունով սեղով։ Յայտնեց միանգամայն միշեալ երիտասարդը՝ թէ մի քանի ուրիշ Հայ երիտասարդք իրեն հետ միանալով հեռաւոր գիւղ մը փախուցեր են զքահանայն եւ կը պահպանեն նորա տունը։ Ա՛ռ այս խորհուրդ տուի իրեն, որ սոյն դէպքին համար քաղաք խրկէ զքահանայն Կառավարութեան բողոքելու։ Նա գնաց, եւ ես անմիջապէս յայտնեցի սոյն եղելութիւնը բերանացի տեղւոյս Գայմագամին՝ ի ներկայութեան մի քանի պաշտօնական անձանց. եւ երբ դիտեցի իւր անտարբերութիւնն, ի հարկէն ստիպեալ հեռագրեցի Գեր. Առաջնորդ Սրբազանին և Տրապիզոն. իսկ Գայմագամը՝ թէ Վսեմ. Կուսակալէն եւ թէ՝ Ճանիկու Միւթէսարրիֆէն սոյն եղելութիւնն հարցուած ժամանակ խընդրոյն գոյութիւնն իսկ ժխտած է առանց քննութեան։

15 օր յետոյ Գայմագամը թէքիւր գիւղէն հեռի, որ յիշեալ քահանայի բնակավայրն է, թուրք գիւղ մը կ'նստի, եւ աղդեցիկ մի Թուրքի տուն իջնելով կը կանչէ զքահանայն եւ կը հարցաքննէ։ Քահանայն երբ կը տեսնէ որ այն տեղ կը գտնուին այնպիսի անձինք, որոց ներկայութեան՝ ստոյգ եղելութիւնն յայտնել իւր անձին նկատմամբ ապագային աղեսալի հետեւանք կրնար յառաջ բերել, ապուշ կը ձեւանայ եւ պատասխան չտար։ Յայնժամ Գայմագամը քահանային պատասխան չտալէն օգուտ քաղելով կ'առաջարկէ քահանային ժխտական մի գրուած ստորագրել. բայց նա մակաբերելով գըրուածոյն իմաստը, կը մերժէ ստորագրել զայն, թէ եւ ներկայ գտնուող Թուրքք, որոցմէ կ'զգուշանար քահանայն յայտնել ճիշդ եղելութիւնը՝ կ'ստորագրէն նոյնը։

Գայմագամն ի վերադարձին գրաւոր կը հաղորդէ ինձ թէ՝ որպէս թէ քահանայն հարցաքններ է, եւ նա ալ խոստովաներ է եղեր թէ՝ ո՛չ աւազակաց ձեռքն ինկած է եւ ո՛չ իրմէն 100 ոսկւոյ պարտադիր մը կորզուած է եղեր։

ԹԵՐԹՕՆ ՄԱՍԻՍԻ

(16)

ԷՔԹՈՐ ՄԱԼՈՅ

ԸՆՏԱՆԵԶՈՒՐԿ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

7.

ՀՍԿԱՑԻ ՄԸ ԿԸ ՊԱՏԱՀԻՄ, ՈՐ ԵՕԹՆ ՓԱՐՍԱԻ ԵՐԿԱՑՆՈՒԹԵԱՄԲ ԿՈՇԻԿՆԵՐ ՀԱԳԱԾ ԷՐ

րութիւնը կը պահէ և այսօր կատարելապէս կը յիշէ։

Դիշերը խեղճուկ գիւղի մէջ անցուցեալով, առաւօտուն կանուխ ճանբայ ելած էինք։ Երկու կողմէ այգիներով պատած փոշելից ճանբու մը վրայ երկար ժամանակ քալելէ յետոյ, յանկարծ անհուն տարածութիւն մ'ելաւ մեր աչաց առջեւ։ Կարծես թէ գոց վարագոյր մը յանկարծ բացուած էր մեր առջեւ, մեգական գաւաղանի մը թեթեւ հարուածով։ Լայն դեղ մը կը դառնար մեզմով այն բլուրին շուրջն ուր հասած էինք, և դեղին անդին մեծ քաղաքի մը տանիքներն ու զանգատունները ցան և ցիր կը տարածուէին մինչև ի հորիզոն։ Ո՜րչափ տուն, ո՜րչափ ծխան։ Ոմանք աւելի բարձր և աւելի նեղ, սիւներու պէս ամբարձած, սեւ ծխոց մրրիկներ կը ժայթքէին, որք հովին հաճոյից համեմատ թաւելով, թուխ չոգիէ ամպ մը կը ձեւացնէին քաղաքին վրայ։ Դեղին վրայ, հոսանքին մէջ տեղն, և ընդ երկայնութեամբ դեղապին, բազմաթիւ նաւեր կեցած էին, որք անտառի մը ծառերուն պէս իրենց կայմերը, պարաններն առագաստներն և բազմերանգ հողմածածան դրօշակներն իրարու հետ խառնած էին։ Խուլ խորդիւններ, երկաթներու և պղնձեղէններու շռնչիւններ, կառներու հարուածներ, որոց հետ կը խառնուէր դեղապին վրայ ասդին անդին արշաւող բազմաթիւ կառաց թաւալման շռինդն։

— Պորտոյ քաղաքն է այս, ըսաւ ինձ Վիթալիս։

Ինձ պէս մեծցած տղու մը համար, որ մինչեւ այն ժամանակ Բրէօզի խեղճ գիւղերը, կամ մեր ուղեւորութեան միջոցին դէմերնիս ելած քանի մը մանր քաղաքներ միայն տեսած էր, Պորտոյ հրաշալի բան էր։

Առանց խորհելու՝ ոտներս կանգ առին, անշարժ մնացի, առջեւս, հեռին, մօտս, շուրջս նայելով։

Բայց, շատ չանցած, աչերս կէտի մը վրայ սեւեռեցան, այն է դեղին և պայն ծածկող նաւերուն վրայ։

Արդարեւ, խառնաշփոթ շարժում մը կար հոն, որ ուշադրութիւնս կը գրաւէր, մանաւանդ այն պատճառաւ որ բնաւ բան մը չէի հասկնար այս տեսարանէն։

Առագաստ պարզած նաւեր թեւթեւապէս վար կ'իջնէին դեղէն, մէկ քովու վրայ ծռած, ուրիշներ վեր կ'ելնէին. ոմանք անշարժ կը կենային կղզիներու պէս. ոմանք ալ իրենք իրենց վրայ կը դառնային՝ առանց շարժիչ զօրութիւն մը տեսնուելու. վերջապէս կային նաւեր ալ, որք առանց կայմերու, առանց առագաստներու, միայն ծխան մ'ունենալով որ ծուխի մրրիկներ կ'արձակէր դէպ երկինք, արագաբար կը շարժէին, ամեն կողմ կ'երթային, և իրենց ետեւէն դեղնորակ ջուրին վրայ սպիտակ փրփուրներու ակոսներ կը թողուին։

Մակընթացութեան ժամանակն է, ըսաւ ինձ Վիթալիս, առանց իմ հարցնելուս պատասխանելով իմ զարմանաց. նաւեր կան որք արձակ ծովէ կուգան երկար ուղեւորութիւններէ յետոյ, այն նաւերն՝ որոց ներկերն ապատած են և ժանգոտածի երեւոյթ ունին. ուրիշներ ալ կան որք կը մեկնին նաւահանգիստն. անոնք՝ որ դեղին մէջ տեղը կեցած իրենք իրենց վրայ կը դառնան, իրենց խարիսխներուն վրայ կը քաշուին՝ իրենց առաջակողմն հետզհետէ բարձրացող մակընթացութեան կոհակներուն ներկայացնելու համար։ Անոնք որ ծուխի ամպերով շրջապատեալ ասդին անդին կը դիմեն, նաւաձիգ չոգենաւեր են։

Ո՜րչափ տարօրինակ բառեր ինձ համար. ո՜րչափ նորանշան գաղափարներ։

Երբոր կամուրջին քով հասանք, որ դՊասթիտ Պորտոյի հետ կը կապէ, Վիթալիս՝ իրեն ուղղել ուզած հարցումներուս հարիւրերորդ մասին իսկ պատասխանելու ժամանակ չէր ունեցած։

Մինչեւ հոս երբէք երկար կեցած չէինք մեր ճանբուն վրայ գտնուած քաղաքաց մէջ. վասն զի մեր ներկայացմանց հարկէն ամեն օր տեղ փոխելու ստիպուած էինք՝ նոր հանդիսատեսներ ունենալու համար։ Մեծ-յարգոյ Սիներոր Վիթալիսի խումբը կազմող կատակերգակներով՝ խաղերը բազմազան չէին կրնար լինիլ. և երբոր Պ. ժուլ-Բէօրէ պասսաժը, Զէրվէրէն մահը, Աբդոբէն յաղթանակը, Մատրեալ հէ-անդրն և երեք չորս ուրիշ խաղեր ներկայացուէին, մեր դերասանք իրենց ամեն գիտցածը տուած էին. ուստի պէտք կը լիներ ուրիշ տեղ երթալ և Մատրեալ հէ-անդրը կամ Աբդոբէն յաղթանակը վերսկսիլ ուրիշ հանդիսատեսաց առջեւ, որք տեսած չլինէին այդ խաղերը։

Բայց Պորտոյ մեծ քաղաք մ'է, ուր հանդիսատես հասարակութիւնը դիւրաւ կը նորոգուի, և մէկ թաղէն միւսն երթալով կրնայինք օրն երեք չորս ներկայացում տալ, առանց ձայն բարձրանալու մեզ դէմ, մինչպէս որ պատահած էր մեզ ի Քահար, ուր.

— Շարունակ մի և նոյն բա՞նը պիտի տեսնենք, գոչեցին հանդիսատեսք։

Պորտոյէն պիտի երթայինք Բօ։ Ուստի պարտաւորեցանք քալել այն մեծ անապատն, որ Պորտոյէն կը տարածի մինչեւ Բիրէնէ, և Լանտ (խոպան) կը կոչուի։

Թէեւ ես բոլորովին չէի նմաներ առակին յիշած մկնիկն, որ ամեն բանի մէջ սքանչացման կամ երկիւղի նիւթ կը դտնէ, այս ուղեւորութեան սկիզբէն այնպիսի սխալման մը մէջ ինկայ, որ շատ ծիծաղեցուց տէրս, և զիս անոր ծաղրանաց առարկայ ըրաւ մինչեւ որ Բօ հասանք։

Եօթն ութ օրէ ի վեր մեկնած էինք Պորտոյէն, և նախ կառոնի եզրէն երթալ և յետոյ Լանկոնի մօտ բաժնուեցանք այդ գետէն և Մօն-տը-Մարսանի ճանբան բռնեցինք, որ ցամաք հողերու մէջէն կ'անցնի։ Ոչ ուս կային այդիներ, արօտավայրեր, պարտէզներ, այլ միայն սոճիներու անտառներ և ցախաստաններ։ Շատ չանցան՝ տուներն աւելի ցանցառ և խեղճ երեւոյթ մ'առին։ Յետոյ անհուն դաշտ մը մտանք, որ մեր առջեւ կը տարածուէր անսահման, թեթեւ ելեւէջներով։ Ոչ մշակութիւն կար, ոչ ծառ կամ անտառ. հեռին մոխրագոյն հող մը, և մօտերնիս, ճանբուն երկայնութեամբ, որ թաւշանման մամուռով մը ծածկուած էր, չորցած ցախեր և ազատուն կենիստաներ։

— Ահա Լանտի մէջ ենք, ըսաւ Վիթալիս. քանի կամ քսանեւհինգ վարսակ ճանբայ պիտի քալենք այս անապատի մէջ։ Բաղալեր տուր սրունքներուդ։

Ոչ միայն սրունքներուս, այլ եւ գլխուս և սրտիս ալ քաղալեր տալ պէտք էր. վասն զի այս ծայրն ու ճոթը չտեսնուած ճանբուն վրայ քալած ժամանակ՝ տարտամ տխրութիւն մը, տեսակ մը յուսահատութիւն կ'զգայ մարդ։

Այն ժամանակէն ի վեր քանիցս ուղեւորութիւն ըրած եմ ծովու վրայ, և ամեն անգամ, երբոր Ովկիանու մէջ գտնուած եմ առանց ուրիշ նաւ կամ առագաստ մը տեսնելու, նոյն անբացատրելի տխրութեան զգացումն ունեցած եմ, որ այս ամայութեան մէջ տիրեց իմ վրայ։

Ինչպէս ովկէանի մէջ, հոս ալ մեր աչերը կը դիմէին մինչեւ ի հորիզոն, որ աչնային գոլորշիներով պատած էր, առանց ուրիշ բան տեսնելու՝ բայց միայն մոխրագոյն դաշտն որ կը տարածուէր մեր առջեւ հարթ և միաձեւ։

Կը քալէինք։ Եւ երբ մեքենաբար մեր շուրջը կը նայէինք, կարծես թէ բնաւ յառաջ գնացած չէինք. վասն զի տեսարանը միշտ նոյնն էր, միշտ ցախեր, միշտ կենիստաներ, միշտ մամուռներ. յետոյ պտերներ, որոց կակուղ լայն և շարժուն տերեւները կը ծածանէին հովէն, և ծովու կոհակաց պէս կ'իջնէին ու կ'ելնէին։

Միայն մերթ ընդ մերթ փոքրիկ անտառներէ կ'անցնէինք. բայց այդ անտառներ չէին զուարթացներ երկիրն, ինչպէս որ ընդհանրապէս կը տեսնուի։ Սոճիներ էին, որոց ոստերը քանցուած էին մինչեւ ի կատար, և բուներուն վրայ ալ խորունկ ճեղքեր բացուած էին, որոց մէջէն ռետին կը վազեր բիւրեղացեալ սպիտակ արտասուքներու պէս։ Երբոր հովն անոնց կայմաձեւ ոստերուն մէջէն կ'անցներ, այնպիսի ողբաձայն եղանակ մը կ'արտադրեր, որ լսողը նոյն իսկ այդ կրճատեալ խեղճ ծառերուն ձայնը կը կարծեր, որով իրենց կրած վէրքերէն կը դանդատէին։

Վիթալիս ըսած էր ինձ թէ իրիկուան դեղ մը պիտի հասնէինք, ուր կրնայինք իջեւանիլ։

Բայց իրիկունը կը մօտենար, և մեք այդ գիւղին մօտեցած լինելու նշան մը չէինք տեսներ, ոչ մշակեալ արտեր, ոչ արածող կենդանիներ, ոչ ալ հեռին ծուխ մը, որ տուն գտնուիլն աւետեր մեզ։

Առաւօտէն ի վեր ճանբայ քալելով յոգնած էի, մանաւանդ տեսակ մ'ընդհանուր խանձուիլ լքեալ էի. այդ գերերջանիկ գիւղն արդեօք չպիտի՞ երեւան ելներ մեր անվախճան ուղւոյն ծայրն։

Ի զուր աչերս բանալով հեռին կը նայէի, խոպանէն զատ ուրիշ բան չէի տեսներ, միշտ խոպանն, որոյ մաքառներն եւս քան զեւս խառնաշփոթ երեւոյթ մը կ'ունուին քանի որ մութը կը կոխեր։

Ընդ հուպ գիւղն հասնելու յուսով փութացուցած էինք մեր քայլերը։ Տէրս իսկ, որ վարժուած էր երկար ուղեգնացութեանց, յոգնութիւն կ'զգար։ Ուզեց կանգ առնուլ և պահ մը հանգչիլ ճանբուն եզրը։

Իսկ ես, փոխանակ անոր մօտ նստելու, ուզեցի կենիստաներով ծածկեալ բլուրի մը վրայ ելնել, որ ճանբէն քիչ հեռի էր, տեսնելու համար թէ կրնայի՞ դաշտին մէջ ճրագի լոյս մը տեսնել։

Բաբին կոչեցի որ հետս դայ, բայց նա ալ յոգնած լինելով՝ չսկսաւ դարկաւ, որն որ իւր սովորական վարպետութիւնն էր՝ երբոր ինձ հնազանդիլ չուզէր։

— Կը վախնա՞ս մինակ երթալու, հարցուց Վիթալիս։

Այս խօսքի վրայ՝ որոշեցի չպնդել, և մինակ զբաղեցի մտադրած հետազօտութիւնս ընելու. բնաւ երկիւղ չզգալով, չէի ուզեր տիրոջս ծաղրանութեանց առարկայ լինիլ։

Սակայն գիշերն եկած էր, անլուսին, բայց շողշողուն աստղերով, որք երկինքը կը լուսաւորէին և իրենց լոյսը թեթեւ գոլորշիներով լի օդին մէջ կը հոսէին։

(Շարունակելի)

Ասոր ի պատասխանի կը գրեմ Գայմագամին իմ ստացած տեղեկութիւնս թէ եւ բիրանացի՝ սակայն հաւատարիմ աղբիւրէ բղխած, եւ միջոց կը խնդրեմ իրմէն երկու օր զքահանայն տեղս բերել տալու համար։

Կը գրեմ քահանային քաղաք գալու համար, եւ երկու օր յետոյ պատասխան կ'ստանամ իրմէն նամակաւ, որով կը յայտնէ քահանայն թէ ապահովութիւն չունենալուն պատճառաւ չկրնար քաղաք գալ։ Թէ իր ստորագրած պարտագիրն աւազակաց ձեռքն է, եւ թէ աւազակք իր գիւղի շրջակայքը կը թափառին։ Սոյն նամակին կից է նաեւ գիւղին տան պատուաւոր անձանց մէկ վկայագիրն ալ, որ մանրամասն կը նկարագրէ եղելութեան ստուգութիւնը եւ Գայմագամին հարցաքննութեան պարագաները։

Սոյն նամակն ու վկայագիրն ստանալէ յետոյ՝ օգոստ. 8 թուականաւ կը դիմեմ տեղւոյս կառավարութեան գրասենեակը, կը յիշեմ միանգամայն քահանային նամակն եւ գիւղացւոց վկայագիրը։ Այս առթիւ կը փութամ իմացնել որ թէ՛ Սրբազան Առաջնորդն եւ թէ՛ ես ինչպէս ուրիշ ժամանակներ՝ նոյնպէս այս անգամն սոյն դէպքն առանց չափազանցութեան ներկայած եմք կառավարութեան եւ նորա ուշադրութիւնն հրաւիրած զեղծմանց առաջքն առնելու համար։ քանզի համոզուած ըլլալով որ տեղի ունեցած դէպք մը չափազանցել միշտ վնասակար կրնայ ըլլալ, եւ օգտակար՝ եղելութիւններն ստուգելով պարտ ու պատշաճը խրնդրել Բարեխնամ Կառավարութենէն։ Զեմ սոռնար յիշել այս առթիւ, որ եւ բեռ ամիսէ ի վեր Զարշամպա իւր գիւղերով քանի մ'անձինք եւ շատ մ'ապրանք զոհ տուաւ աւազակաց. սակայն ի՛նչ դարման, ի՛նչ տնօրինութիւն ըրաւ Գայմագամը, — ոչինչ, այլ միայն պս տասխանել պաշտօնական հարցմանց «թէ ապահովութիւնը կատարեալ կը տիրէ»։ Վէրքը ծածկելով փտեցնելն իմաստուն բժշկի գործ չէ, այլ պէտք է յարմար սպեղանին ընտրել, որպէս զի միանգամ ընդ միշտ բուժի վէրքը։

Սոյն դէպքն իւր բոլոր պարագաներով ձեզ հաղորդելէ՝ որով Տրապիզոնի գաւառական թերթին սխալն ուղղելէ յետոյ, ներեցէք ըսել, որ զուք եւս առանց ստուգելոյ եղելութիւնը կը յարձակիք յանիրաւի Առաջնորդարանաց վրայ, յենլով այդպիսի սխալ տեղեկութեանց։ Պէտք է գիտնալ որ Առաջնորդարանը լաւ գիտնալով արդի քաղաքականութիւնն եւ Պատրիարքարանի ծանրաբաշ վիճակը, այս օրինակ շատ դէպքեր առանց ծանրութիւն տալու կեդրոնական վարչութեան, կը չանան տեղական կառավարութեան միջոցաւ դէպքերը քննութեան ենթարկել եւ այնպէս գրանել դարմանը։

Խնդրելով՝ որ սխալ տեղեկութիւն մը ճշդելու համար բարեհաճիք ներկայս ձեր մօտակայ թերթերէն միոյն մէջ զետեղել,

Մնամ աղօթարար

Փոխ. Առաջնորդ Ճանկիոյ

ՄԱՄԲՐԷ Ծ Վ. ԲԶՆՈՒՆԻ

Զարշանպա, 7 սեպտ. 1883

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԷՆԷ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Մարսիլիայէ Ի Բոլիէ դէպ՝ կանոնաւոր բեռնաբեռ

Մեկնում Մարսիլիայէն ամեն տասն եւ հինգ օրն անգամ մը չորեքշաբթի օրերը։

Ուղղէք Ի՝ արդ՝ ուղեւորներ

Տրապիզոն, Պաթում եւ Բոռի պիտի երթայ Լ՝ Մէջ. շոգենաւն, որ սեպտ. 26ին Մարսիլիայէն եւ հոկտ. 3ին Կ. Պոլիսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լ՝ Մէյրն։

Նաւուղղեցի, ուղեւորութեան եւ այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն

ԼՈՐԱՆ ԲԼՈՒՐ

Մոմհանէ փողոց, թիւ 141

ԲԱԲԱՅԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒ

Լէվէր՝՝ի՝՝ Մէնտերէրոսի Ի Օրէսոյ դէպ՝ կանոնաւոր բեռնաբեռ

ՇՈԳԵՆԱՒ

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այ Սոֆիա	3,000	
Աբբաս	2,500	Ռոմբրա
Աբդոպիա	2,500	Քրուիքշանք
Լափոնիա	2,500	Ուիլքս
Մասիդոնիա	3,500	Մարշ
Բոսֆէրա	2,800	ՖօթբրՕթիլ

Մասիդոնիա շոգենաւը հոկտ. 6ին Լիվերբուլէն հոս կը հասնի։

Այս շոգենաւք կին ֆամբրդներ ալ ունին։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու եւ Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն եւ հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.

Գործակալք

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆԴ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒ

Ուղղակի՝՝ կը բռնի Լիվերբուլ և Ռիւսիա։

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճիբէան	2,500	Ֆալքոնիան	3,700
Ալեքսանդր	2,500	Ֆլորիան	3,700
Անդրոմէդիան	2,500	Ֆլաֆիան	3,700
Արիանա	2,500	Իտալիան	5,500
Աբդալան	3,700	Իլլիրիան	5,500
Պավլիան	6,000	Իսպանիան	5,500
Պոլիէրիան	6,000	Լեսպան	2,200
Գասպրիան	800	Լիվորնիան	2,500
Սայրենա	2,000	Լիսպան	800
Տորոս	700	Օքսֆորդ	700
Էճիպտոս	3,700	Բերլին	3,800
Ֆասիան	3,700	Վալենսիա	6,800
Ֆալիրնիան	3,700	Վիրջինիան	6,800

Լիվորնիան շոգենաւը հոկտ. 8ին հոս կ'սպասուի։

Շաբաթական շոգենաւերու նոր գիծ մը հաստատեցաւ Լիվերբուլի եւ Պոգրընի միջեւ, եւ ստորագրեալս հեղինէ զատ ուրիշ վճառք կ'ընդունի օրինաւոր սակագներով։

Ուղղորդեալս համար ամեն դիմումներ կ'ընդունի։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐԴ ԼԱՖՈՆԴԷՆ

Գործակալ

Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Մէյդէթ խան, Ղալաթիա

Նաւատերեր, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ եւ ընկ. Լիվերբուլ

Գործակալներ՝՝

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնդէն. Զմիւրնիա, Պարոնայք Լաֆոնդէն. Ալեքսանդրիա, Կ. Լ. Վասիան եւ ընկ. Մալտա, Ա. Քամիլլերի. Շիրա, Ա. Մ. Մավրօկորդատոյ. Զմիւռնիա, Պ. Ուրիգոյ եւ ընկ.

ՈՒԷՍԴՔՕՂ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒ

Ուղղակի՝՝ կը բռնի Լոնդոնի Ի Աբերտինա Նաւահանգիստաց Ամերիկայ Ի Դանուբ

Շոգենաւք Լոնդոնի [illegible] կը մեկնին Կ. Պոլիս, Օտէսա եւ Դանուբ երթալու համար, եւ օրինաւոր սակագներով վճառք կը փոխադրեն Եւրոպայէն Արեւելից եւ Սեւ ծովու բոլոր նաւահանգիստները։

Սանդոնիկոյ շոգենաւը, նաւապետ Ուոլքըր, ամսոյս 19ին Լոնտոնէն մեկնեցաւ Մալթա եւ Կ. Պոլիս գալու համար, հոկտ. 5ին ստ պիտի հասնի եւ նոյն օրը Դանուբ պիտի երթայ։

Ռոմ շոգենաւը, նաւ. Կորլի, ամսոյս 25ին Լոնտոնէն մեկնեցաւ Մալթա, Շիրա, Սէլանիկ եւ Կ. Պոլիս գալու համար եւ դէպի հոկտեմ. 13ին ստ կ'սպասուի եւ շուտով Օտէսա եւ Նիքոլայէֆ պիտի երթայ։

Լոնտոնի մէջ այժմ բեռ կ'առնուն։

Ռիւսիա շոգենաւը, նաւապետ Նիուման, Պոլիս, Պաթում, Բոթի եւ Թայղան երթալու համար։

Քրէտշլէր շոգենաւը, նաւապետ Հոնսթոն, Պոլիս, Օտէսա եւ Նիքոլայէֆ երթալու համար։ Որուն պիտի յաջորդէ Ճոն Տէյոսը շոգենաւը Պոլիս եւ Օտէսա երթալու համար։

Ամբոնա շոգենաւն հոկտեմբերի ըսկիզբը բեռ պիտի առնու ուղղակի Լոնտոն երթալու համար։

Աւելի մանրամասնութիւններ եւ գնոց վրայ տեղեկութիւն ստանալու համար դիմել առ

ՄՈՐԴԸՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Գործակալք

Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

կամ առ ՈՒԷՍԴՔՕՂ ԵՒ ԼՈՐԱՆՍ

9, Ֆէնչըրչ Սդր. Լոնտոն։

ՔԻԻՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒ

Ուղղակի՝՝ մինչեւ Մարսիլիա կը բռնի Լիվերբուլ և Մէյերէրոսի դէպ՝։

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրանիա	7,000	Մալթա	3,000
Ադրիա	3,000	Մորոտոս	2,500
Աֆրիկէ	3,000	Նարոն	2,500
Պորտնիա	4,600	Բուենոս	5,000
Պոմիլիա	3,800	Բորնիա	3,200
Պոլտոս	2,500	Բուլիքա	3,000
Պրէմիէ Քոնտ	1,200	Սէրվիա	7,800
Սէֆալոնիա	5,000	Սէրեթ	4,600
Քոտալանիա	4,700	Սրակուսա	3,000
Շերոնոսի	2,000	Սամարիա	3,000
Տիմբրա	2,500	Սիրան	3,000
Կուլնա	4,000	Թրինիա	3,000
Քէոպոր	2,500	Թրինիքոս	2,500
Մարոնիա	3,000		

Մարոտոս շոգենաւը, նաւապետ Պրաուն, հոկտ. 9ին ստ կ'սպասուի Լիվերբուլէն։

Ստորագրեալս արտօնութիւն ունի ճանապարհ եւ վճառք ընդունիլ Նիւ Եորք [illegible] եալ-Նահանգաց ուրիշ կողմերուն համար օրինաւոր սակագներով։

Դիմել առ.

ԹՈՄԱՍ Զ. ՀՈԼԻ, Գործակատար.

Թիւ 1 Քիչիւք Հալիլ փաշա խան

Ղալաթիա։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՑՐԻԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1883 ՍԵՊՏ. 1 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ ՍԵՊՏ 30

ԲՈՍՓՈՐԷՆ ԻԶՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Եւրոպական Եղանակ	
12 15	Եէնիմահալէէն Մէզարպուրնու, Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիք. (Եէնիգիւղի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի։)	154
12 50	Եէնիքէօյ. Սթէնեա. Էսիրկ. Պոյաճըքէօյ. Ի. Հիսար. Պէպէք. (Արնաւուտգիւղի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի։)	19
1 15	Ի. և Ա. Գապագ. Եէնիմահալէ. Մէզարպ. Պէօյիւքա. Քիրէճ, Թարապ. Եէնիք. (Եէնիգիւղի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	33
2 5	Եէնիք. Սթէն. Էսիրկ. Պոյաճ. Ի. Հիսար. Պէպէք. (Արնաւուտ. շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	22
2 30	Եէնիմահ. Մէզարպ. Պէօյիւքա. Թարպ. Եէնիք. (Եէնիգիւղի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) Ուրբաթ օրերը Սթէն. Էսիրկ. Պոեճաճք. Ի. Հիսար, Պէպէք հասնիպելով։	32
3 5	Եէնիքէօյ, Սթէն. Սիրկէօն, Պոեճաճ. Ի. Հիսար, Պէպէք. (Պէպէքի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի։) Բացի ուրբաթէ։	14
3 15	Եէնիմահ. Մէզարպ. Պէօյիւքա. Քիրէճ. Թարպ. Եէնիք. Սթէն. Էսիրկ. Պոյաճ. Ի. Հիսար, Պէպէք։—Արնաւ, շոգենաւին պիտի հաղորդակցի	64
4 30	Եէնիմահ. Մէզարպ. Պէօյիւքա. Թարպ. Եէնիք. Սթէն. Էսիրկ. Պոյաճ. Ի. Հիսար, Պէպէք, Արնաւ. Գուրբ. Սրթ. Պէշ։	28
5 30	Եէնիմահ. Մէզարպ. Պէօյիւքա. Թարապիա. Եէնիք. Սթէն. Էսիրկ. Պոյաճ. Ի. Հիսար. Պէպէք. Արնաւ. Գուրբ. Սրթաք. Պէշիկ։	22
6 15	Եէնիմահ. Մէզարպ. Պէօյիւքա. Թարապ. Պէյքօզ, Բաշապ. Եէնիք. Էսիրկ. Գանիր Ա. եւ Ի. Հիսար, Գանտ. Արնաւ. Զէնկ. Պէյլէր. Սրթաք. Գուրզկ. Պէշիկ. Իսկ։	4
8 15	Ա. և Ի. Գապագ Եէնիմահ. Մէզարպ. Պէօյիւքա. Թարապ. Պէյքօզ, Եէնիք. Էսիրկ. Պոյաճըք. Ի. Հիսար. Պէպէք. Արնաւ. Գուրուշ. Սրթաքէօյ. Պէշիկ։ (Ուրբաթ օրերը Սթէնեա)	32
10	Մէզարպուրնուէն Պէօյիւքտէրէ. Թարապ. Եէնիք. Էսիրկ. Ի. Հիսար, Արնաւ. Սրթաք. Պէշիկ։ (Ուրբաթ օրերը ժամ 10 1/4ին)	28
10 35	Եէնիքէօյէն ուղղակի կամուրջ։	19
	Արնաւուտ գեղ	
12 15	Պէպէք, Արնաւուտաք. Գուրբ. Սրթաք. Պէշիկ։	20
12 45	Արնաւ. Գուրբ. Սրթաք. Պէշիկթաշ։	1
1 24	Պէպէք, Արնաւ. Գուրբ. Սրթաք. Պէշիքթ. Գապաթ.	26
1 50	Արնաւ. Գուրբ. Սրթաք. Պէշիկթաշ։	20
2 35	Պէպէք, Արնաւ. Գուրբ. Սրթաք. Պէշիկթաշ Գապաթաշ։	25
3 15	Արնաւուտաք. Գուրբ. Սրթաք. Պէշիկթաշ։	20
3 50	Պէպէք, Արնաւ. Գուրբ. Սրթաք. Պէշիկթաշ, Գապաթաշ։	6
4 30	Պէպէք, Արնաւ. Գուրբ. Սրթաք. Պէշիկթաշ, Գապաթաշ։	25
11	Հիսարէն ուղղակի կամուրջ։	1
	Աֆէոնի եղանակ	
12	Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Գապաթ.	22
12 45	Պէյքօզ, Բաշապ. Ի. Փ. մահալլէ, Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլի (Գանտիլիի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)։	23
1 5	Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իսկ.	4
1 45	Պէյիւքա. Թարապ. Պէյքօզ, Բաշապ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. (Գանտիլի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի։) —Ուրբաթ օրերը Վանիք. Զէնկ. Պէյլ, Գուզկ, Գապաթ։	17
2 45	Գանտ. Վանիք, Զէնկ. Պէյլ. Գուզկ.	6
2 45	Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Գապաթաշ։—Բացի ուրբաթէ	19
2 45	Պէյիւքա. Թարապ. Պէյքօզ, Բաշապ. Ի. Փ. մահ. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտ. (Գանտիլիի շոգենաւին պիտի հաղորդակցի)։	2
3 45	Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլէրպ. Գուզկ. Իսկիւտար.	17
4 30	Պէյքօզ. Բաշապահ. Ի. Փ. մահ. Գանլ. Ա. Հիսար. Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկթաշ։	35
5 45	Պէյիւքա. [illegible] Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իսկիւտար։ (Ուրբաթ օրերը Ի. փաշա մահ.)	20
10 30	Գանտիլիէն ուղղակի կամուրջ։	25
11 10	Վանիքէօյէն » » (Բացի ուրբաթէ)	15
	ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ	
	Եւրոպական Եղանակ	
1 15	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուշ. Արնաւ. Պէպէք, Ի. Հիսար, Էսիրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւքա.	2
2 15	Գապաթաշ, Իսկ. Պէշիկթաշ, Գուզկ. Օրթաք. Պէյլ. Զէնկ. Արնաւ. Գանտ. Ա. եւ Ի. Հիսար, Գանլ. Էսիրկ. Սէնիք. Բաշապ. Պէյքօզ Թարապ. Պէյիւքա. Մէզարպ. Եէնիմահ.	4
2	Գապաթաշ, Պէշիկթ. Օրթաք. Արնաւ. Ի Հիսար, Պոեճաճք, Եէնիք. Թարապ. Պէյիւքա. Մէզար. Եէնիմահ.	34
2 45	Պէշիքթ. Օրթաք. Արնաւ. Ի. Հիսար. Սիրկէօն. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւքա. Սէզարպուր. Եէնիմահ.	28
3 45	Պէշիկ. Օրթաք. Գուրբ. Արնաւ. Պէպէք, Ի Հիսար, Էսիրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւքա. Մէզարպ. Սէնիմահ։	22
3	Գապաթաշ, Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուշ. Արնաւ. Պէպէք, Ի. Հիսար, Պոյաճ. Էսիրկ. Սթէն. Եէնիք. Պէյքօզ, Թարապ. Պէյիւքա. Մէզարպ. Սէնիմահ. Գապաթաշ։	32
6 45	Իսկիւտար, Պէշիկ. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլ. Զէնկ. Արնաւ. Գանտ. Ի. Հիսար, Գանլ. Էսիրկ. Սէնիք. Թարապ. Պէյիւքա։	20
8 15	Պէշիկ. Օրթաք. Արնաւ. Պէպէք, Ի. Հիսար, Էսիրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւքտէրէ, Մէզարպ.	28
9 25	Պէշիքթ. Օրթաք. Գուրուշ. Արնաւ. Պէպէք. Ի. Հիսար. Պոյաճ. Սիրկէօն, Սթէն. Եէնիք. (Պոսփորի շոգենաւին պիտի հաղորդակցի)։	19
10	Եէնիք. Թարապ. Պէյիւքա. Մէզարպ. Եէնիմահ.	35
10 35	Ի. Հիսար, Պոյաճ. Էսիրկ. Սթէն, Եէնիք. Թարապ. Քիրիճա. Պէյիւքա. Մէզարպ. Եէնիմահ։	17
11 10	Եէնիք. Թարապ. Պէյիւքա. Մէզարպ. Եէնիմահ։	32
11 25	Պէպէք, Ի. Հիսար, Պոյաճ. Էսիրկ. Սթէն. Եէնիք.	19
	Արնաւուտ գեղ	
1 15	Ուղղակի Արնաւ.	20
2	» Պէպէք.	4
2 45	» Արնաւ.	20
3 15	» Պէպէք	6
4	» Պէպէք.	25
10 10	Պէշիքթաշ, Օրթաք. Գուր. Արնաւ. Պէպէք, Ի. Հիսար, (Պոսփորի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի։)	1
10 30	Արնաւ. Պէպէք Պէպէք (Բացի ուրբաթէ)։	22
11	Գապաթաշ, Պէշիկ. Օրթաք. Գուր. Արնաւ. Պէպէք (Եէնիքէօյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)։	21
11 45	Պէշիքթաշ, Օրթաք. Գուրուշ. Արնաւ. Պէպէք։	28
12	Պէշիքթաշ, Օրթաք. Գուրուշ. Արնաւ.	25
	Աֆէոնի եղանակ	
12 50	Իսկիւտար, Գուզկ. Պէյլ. Զէնկ. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Եէնիք.	22
1 45	Գուզկ, Պէյլէրպ. Զէնկէլիք. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար. Գանլըճա. (Բացի ի ուրբաթէ) Եէնիք.	1
2 15	Ուղղակի Գանտիլի (Ուրբաթ օրերը ժամ 1 1/4ին)	19
3 15	»	17
3	Իսկ Գուզկ. Պէյլէրպ. Զէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշապ. Պէյքօզ։ (Ուրբաթ օրերը Ի. Փ. Մահ.)	35
9 35	Գապաթ. Պէշիկ. Գուզկ. Պէյլ. Զէնկ. Վանիք. Գանտ. (Գավաքի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի։)	25
10 15	Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Ի. Փ. մահ. Բաշապ. Պէյքօզ, Թարպ. Մէզարպ. Ի. և Ա. Գավագ։	34
10 25	Պէշիկ, Գուզկ. Պէյլ. Զէնկ. Վանիք. Գանտ. — Բացի ուրբաթէ։	6
10 50	Գուզկ. Պէյլ. Զէնկ. Վանիք. Գանտ. (Պէյքօզի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)։	19
11 10	Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլճա Ի. փ. մահ. Բաշապ. Պէյքօզ։	25
11 40	Գապաթաշ, Գուզկ. Պէյլ. Զէնկ. Վանիք։	22

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա 19 սեպտ.

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ

(Օսմ. ոսկին 100 ղրուշի հաշուով)

Լոնտրա 5 ամիս, ղրշ.	110,	առ Անգլ. լիր.
Փարիզ 5 » Ֆր.	25	առ Օսմ. լիր.

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՅ

Օսմ. Ֆոնս. գոցուեցաւ	11,16
բացուեցաւ	11,11
կէս օրին	11,11
Եգիպտ. միաց. բաց ոսկի	79,
	Անգլ. լիր
Սօսիէթէ ժէնէրալ (գ. կ.)	4,20
» Օթման »	4,10
Կ. Պոլսոյ Պանքան »	8,10
Քրէտի ժէնէրալ 6 % » Օսմ. լիր	7,37
Փոխ. 1865 (Մու/ – ՝) 6 % Ֆր.	66
» 1865 » %	64
» 1869 (Բինար) 6 %	65,
» 1872 (Պոն տիւ թրէզոր)	19,70
» 1873 (Բինար) 6 %	51
Ռումելիի երկաթուղի	52,
Լաւրիում (գ. կ.)	147
Թրամուայ Օսմ. լիր	335
Թղթադրամ »	1200
Հէվալէսիկ	37 1/2
Բէյքոր	—

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ

(Օսմ. ոսկին 100 ղրշէն) Ղրշ.

Անգղիական ոսկի	109 35
Գաղղիական »	87 36
Բոլ	90 5
Գրիմից	51 20
Գուլպոն թուղթ (դաբիք)	922
» արծաթ (նոր)	90 10
Մէճիտիէի տարբերութիւն	108 10
Վենտոց	103
Հինդոց	104
Մէթալիք	102

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտրա 29 սեպտ.

Անգղ. Ֆոնս.	101 1/16
Օսմ. »	10 1/8
Փոխ. 1865	12 1/4
» 1869	11
» 1871	72 3/4
» 1872	18 1/2
» 1873	9 7/8
» 1877	85 5/8
Պանք Օթման	19 3/8
Ռուս. փոխ. 75ի	85 7/8
Եգիպտ. միացեալ	71 1/8
» արտօնաւոր	94 3/4
Տայրա Սանիէ	70 1/8
Փոխ. Ռոչիլտ	91 3/4
Փոխանակագիր Փարիզի վրայ	101 1/8

Փարիզ 29 սեպտ.

Գաղղ. Ֆոնս. 4 1/2 0/0	103,37 1/2
» » 3 0/0	73,35
Օսմ. Ֆոնս.	10,25
Փոխ. 1865 Ֆր.	
» 1869	54
» 1873	50
Օսմ. Երկաթուղի	43,75
Պանք Օթման (գ. կ.)	735
Քրէտի Լիոնէ (գ. կ.)	566,25
Ռուս. փոխ. 5 առ 0/0 (1877)	
» » Արեւելեան	
Իտալ. Ֆոնս.	91,25
Եգիպտ. միացեալ	359,37 1/2
Փոխանակագիր Լոնտրայի վրայ	25,25

Վիէննա 29 սեպտ.

Փոխ. Լոնտրայի վրայ	120,10
Ռումելիի երկաթուղի	24,30

ԿԷՍ ՕՐ 6,12

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH AND MERCANTILE

Insuranee company

ՆՈՐԹՀՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԻ

Լոնդոնի և Էդինբուրգի ապահովութեան ընկերութիւն

	Ընդհանուր Անդամ Լիր.
Արտօնեալ դրամագլուխ	3,000,000
Բաժանորդագրեալ »	2,000,000
Վճարեալ դրամագլուխ	500,000
Պահեստի դրամ հերդեհի պատահակա. նութեանց դէմ	1,274,661
Կեանքի պատահակա. նութեանց դէմ պահեստ	3,855,529
	5,630,190
Հրդեհի ճիւղէն հասոյթ 1882 տարւոյ	1,157,124
Կեանց ճիւղէն հասոյթ 1882 տարւոյն	484,798
	1,641,922

NORTHERN

Assurance company

ՆՕՐԹՀԸՐԻՆ

Լոնդոնի և Էդինբուրգի ապահովութեան ընկերութիւն

	Ընդհանուր Անդամ Լիր.
Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ	3,000,000
Վճարեալ դրամագլուխ	300,000
Պահեստի դրամ հերդեհի պատահակա. նութեանց դէմ	778,889
Կեանքի պատահականութեանց դէմ պահեստի դրամ	1,670,519
	2,749,408
Հրդեհի ճիւղէն հասոյթ 1882 տարւոյ	460,126
Կեանքի ճիւղէն հասոյթ 1882 տարւոյ	245,161
	705,287

Սարագրեալք իրենց բազմաթիւ յաճախորդաց և այս քաղաքիս ընդհանուր հասարակութեան կը ծանուցանեն թէ իրենք վերոյիշեալ երկու ընկերութեանց մթացեալ գործակատար ընտրուած ըլլալով, այնպիսի դրութեանցմէ մէջ կը գտնուին, որով հրդեհի դէմ ապահովութեան մեծ դիւրութիւններ կը մատուցանեն։

Ապահովութեանց կարգադրութիւնները կը բաղկանան երկու ընկերութեանց մէջ համեմատական բաժանումէ մը, և այսպէս ապահովութեան և դիւրութեան աւելնալովն՝ Ընկերութիւնս ալ կրնայ աւելի մեծագումար ապահովութիւն բրեալ նողներու ինքզինք ներկայացնել։

Գրեթէ ամեն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կրնան ընդունուիլ, ինչպէս Իզմիրի, Ղալաթիոյ և Պօլսոյ մէջ, նոյնպէս մօտակայ քաղաքները, գիւղերն և գաւառները։

MARITIME

Insurance Cie limited of Liverpool.

Capital Lt. 500,000

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

Ծովային ապահովութեան ընկերութիւն

Դրամագլուխ 500,000 Անգլ. լիրա

Սարագրեալք, շոգենաւերը, առագաստանաւերն և անոնց մէջի վճառքներն ու կարասիները խիստ օգտակար պայմաններով ապահովելու իշխանութիւն ստացած են ընկերութեան կողմէ։

Գիներուն և այլոց վրայ տեղեկութիւն ստանալ ուզողք պէտք է դիմեն Ղալաթիա Քօմիսիոն խանի անկիւնը՝ երկաթէ կամուրջին վրայ նայող սենեակն առաքիա Քօմիսիոն խանի անկիւնը՝ երկաթէ կամուրջին վրայ նայող սենեակն։

Գործակատարն յիշեալ Ընկերութեանց

ՀՕՀՆ ՐՈՒԲԻԼ

ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ